თეატრი და ცხოვრება

გაუმარჯოს თავისუფალ ხელოვნებას
თავისუფალ საქართველოში!

გაუმარჯოს საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკას!

,,თეატრი და ცხოვრება''

წლიურად 25 მან., ნახევარ წლით 15 მან. თითო ნომრი--5 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი, რედ. ,,თეატრი და ცხოვრება'' იოსებ იმედაშვილი.
ტელეფონი № 86

1919 წ. № 8 კვირა მკათათვის 13 ფასი 5 მან. წელიწადი მეშვიდე გამოცემისა

ლუარსაბ გერას. ბოცვაძე
(1865—1919)

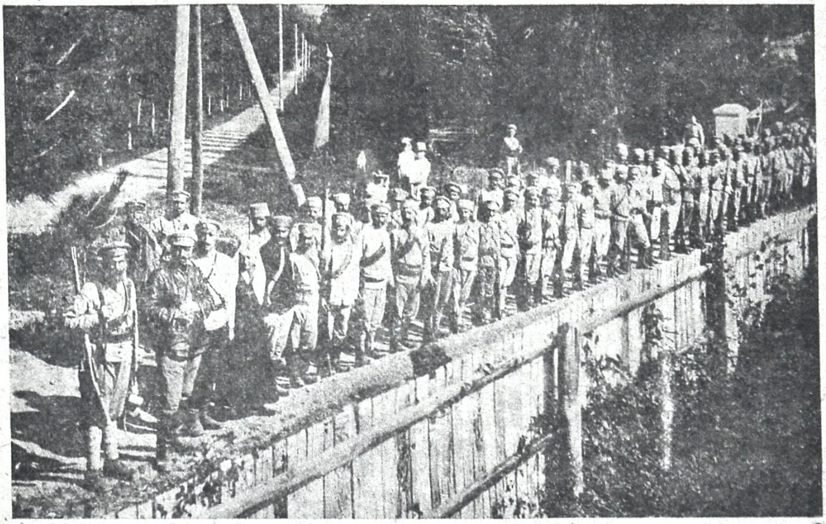

სანდრო მაისურაძე თავის გვარდიელებით სომხის ფრონტზე
(სანდრო მაისურაძის ბრძოლაში გმირულად დაღუპვიდან ექვსი თვის შესრულების გამო)

ხელოვნება

უდიდესი ჩირაღდანი კაცობრიობისა, უძლიერესი კოცონი ადამიანთა ცოდვებისა—ხელოვნებაა; ეს ის ღვთიური ცეცხლია, რომელიც ადამიანთა მოდგმას გულს უსპეტაკებს, სულს უმაღლებს, გრძნობას ზენაარს მიუახლოვებს.

ჩაქრება ხელოვნების ცეცხლი, მიიკეტება ხელოვნების ღმერთის ტაძრები—ადამიანიც გაველურდება, განადირდება.

ხელოვნებას თვისი მრავალ სახით უფრო მეტი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი თანა პატარა, დაქსაქსულ, სიბნელეში ჩაფლულ ერისთვის...

თავისუფლება- მოსპობილნი ხელოვნებამ დაგვიფარა, კუთხური ჟინიანობით შეპყრობილნი ხელოვნებამ შეგვაყენა გაერთიანების გზაზე, ველურ მდგომარეობიდან ხელოვნებამ გამოგვიწოდა ადამიანობისკენ..

დიდი და განუზომელია ღვაწლი ქართველ ხელოვანთა წარსულში.

ჩვენის ქვეყნის დაწინაურების ასეთ დარგთა და მის მუშაკთ დღეს უფრო დიდი პატივი უნდა ჰქონდეს განა! მაგრამ ნამდვილად ასე არ არის.

დღესაც პატივაყრილია ჩვენი თეატრი, მწერლობა, მხატვრობა, ცეკვა, მუსიკა და ყოველი ის, რაც ხელოვნების დარგს ეკუთვნის... პატივაყრილია ყველა ის მუშაკი ძველი ქურუმივით რომ უმაღლესი რწმენით ემსახურება ხელოვნების წმიდა ტაძარს, ეწევა მძიმე ჭაპანს..

და თუ მაინც ნირს არ იცვლის თითოეული ხელოვანთაგანი ეს უბრალოდ ფახიფუხია, გარედ რომ მტერს უბრმავებს თვალს, შიგნით მოყვარეს ..

განსაკუთრებით მიტოვებულია სახალხო თეატრის მუშაკი—სცენის მოყვარე, სასოფლო სცენა, ხალხური მუსიკა, მშობლიური მწერლობის ჩუმი მუშაკი..

მართალია ყოველივე ეს კერძო თაოსნობით, სოფლისა და ქალაქის მოწინავე პირთა უნარით უნდა აყვავდეს, მაგრამ ჩვენმა პოლიტიკურმა ცვლილებამ ყოველი ცოცხალი ძალა სხვა და სხვა საქმეში ჩააბა და ხელოვნება კი მივიწყებული იქმნა.

ამიტომ თვით ჩვენმა მთავრობამ უაღრესი ყურადღება უნდა მიაქციოს დაბასო ლად ჩვენის სასცენო ხელოვნების აყვავებას,—ხელოვნების ტაძრების აგებასა და მათის მუშაკების უზრუნველ-ყოფას... ასევე დიდი მზრუნველობით უნდა მოექცეს ხელოვნება-მწერლობის ყოველ მუშაკს..

მაშინ, როცა ხელოვნება ფართედ გაშლის ფრთებს, ვითარცა ამომავალი მზის ბრწყინვალე სხივებით განიფანტვის სიბნელე ღამისა, ისევე განიფანტება უვიცობა და წყვდიადი ჩვენის ხალხისა, რაიცა ქვეყანას აამაღლებს და ცხოვრებას წინ წასწევს..

გზა ფართო—ხელოვნების ტაძრებს და მათ უანგარო ქურუმთ!..

იოსებ იმედაშვილი

ცრემლები იის ფოთოლზე ..

დაღონდა ჩემი გული, როდესაც შევხედე მაგიდაზე მდგარ საყვარელ ვაზას.. ცისფერი იის ღეროები ჩამოღუნულიყვნენ და საცოდავად დამტიროდნენ...

სავალალო იყო მათთვის განშორება მეგობრის, ისე, როგორც საძნელო იყო დარჩენა მათთან ჩემი.

გაყვითლებული ფოთლები ვეღარ დააკმაყოფილებს ჩემს მგზნებარე გულს.

განთიადისას ვესტუმრები ნაცნობ ბაღს, დავკრეფ ახლად აყვავებულს იებს და ჩავასვენებ ჩემს საყვარელ ვაზაში,.

—

დამჭკნარ იის ბედი მეც მეწვია ..

ღმერთო! რა აუტანელი, რა საშინელება იყო ყოველივე ეს!..

გავეხვიე ჩემს საყვარელ ქირმან შალში და ავქვითინდი.

წუთი საუკუნედ გარდაიქცა და მე კი ამ უბედურ მდგომარეობაში ვგრძნობდი თავს..

მხოლოდ ახლა ვიგრძენი მწუხარება დამჭკნარ იისა.. ვიდექი და დავსტიროდი ახლა მე. ჩემი ცრემლები ცვიოდნენ იის ფოთლებზე, რომელნიც მძივის მსგავსად დაგორავდნენ მასზე...

ბედნიერი ხარ მაინც... შენი მწუხარება წუთიერი იყო... ჩემი კი უკვდავების მსგავსი, თითქოს სამარადისო, სიყვარული ტკივილად გარდაიქცა...

ობლობას ვგრძნობ... გაფრინდა ჩემი მეგობარი, გაინავარდა.. მიმატოვა შეუბრალებლად მარტოდმარტო...

ვზივარ და დავსტირი... ვსტირი ჩემს ბედს, რომელმაც სიხარულის ნაცვლად ვაება მარგუნა...

მწარედ ამიქვითინა გული მეგობრის დაკარგვამ, მაგრამ მომესმა მკვნესარე თარის ხმა, და გულმა რაღაც სიამე იგრძნო...

ნუ თუ დავსტოვებ იის ფოთლებზე ცრემლებს?

არა და არა... მე მოვნახავ ბნელ კუთხეს, გავეხვევი წითელ ქირმან შალში და აღარ დავინახავ აღარავის, აღარასფერს.

ასე განუტევებ სულს... დამატირებენ მხოლოდ და მხოლოდ ტირიფის რტოები..

ზაირა (თამარ დათიაშვილი)

უცხო მწერლები

კატიულ მენდესი
(1841-1910)

საფრანგეთის გამოჩენილი მწერალი კ. მენდესა დაიბადა 1841 წელს. მან შეჰქმნა საფრანგეთის ლიტერატურაში მთელი ეპოქა. მისი უმწიკვლო ენის სისუფთავე, რითმის სიმდიდრე და აზრთა სიღრმავე იპყრობს მკითხველის სულსა და გულს. უნებლიედ იყვარებ როგორც მას, ისე მის ლამაზ ზღაპრებს და ლექსებს, რომელშიაც გამოსჭვივის მწერლის მაღალი გრძნობა და დაუსრულებელი სიყვარული მშვენიერებისა. დაბადებით იგი იყო ბორდოელი, შთამომავლობით ისრაელი, მაგრამ ამან არ დაუშალა გამხდარიყო საერთო საყვარელ მწერლად.

ფრანგულ ჟურნალ „რევუ ფანტეზი"—ეში, იმ დროს დიდ ნიჭთა შორის, როგორიც იყვნენ ბანვილი, ბოდლერი და ლეკონტ დელილი, გამოაშუქეს კ. მენდესის აღზრდილმა ფრანსუა კოპემ, სიული პრიუდომმა და სხვ.

კ. მენდესი ერთ თავისუფალ პიესის დაწერისათვის, რომელსაც დაარქვა „ლე რომან დ' უნ ნუი" (ღამის რომანი), დაჯარიმებულ იქმნა 500 ფრანკით და 2 თვით დაპატიმრებული. იგი 35 წლის განმავლობაში დაუღალავად ემსახურებოდა სამშობლო ლიტერატურას და დიდი განძიც შესძინა მას.. თუმცა უკიდურესი სიღარიბე და გაჭირვება თან სდევდა გამოჩენილ მწერალს..

მის გალობის საგანი იყო ქალის გაღმერთება, სიმშვენიერე და ამას მოუტანა მსხვერპლად მთელი თავისი პოეტური აღმაფრენა. ის იყო სიყვარულის მგოსანი და სიყვარულის ღმერთსაც შესწირა ხარკად თვისი გული და გრძნობანი. პატარა პოემებში და ზღაპრებში იგი ახლილად უმღერდა ქინიანობას, დიდ ნაწარმოებებში იგი წმინდა, ამაღლებულ სიყვარულის მგალობელი იყო. და მის რომანებში და ტრაგედიებში ბევრია კლასიკურ სილამაზის ადგილები.

1900 წელს მინისტრ გ. ლეიგმა საფრანგეთის პოეზიის ნამდვილმა მოყვარულმა მას მიანდო დაეწერა: „საფრანგეთის პოეზიის განვითარება 1867 წლიდან—1900 წლამდე", რასაც მან დიდის გულით და სიამაყით მოჰკიდა ხელი. რადგან გრძნობდა დაემსახურებინა ამის თაოსნობა თვის 35 წ. მოღვაწეობით.

25 იანვ. 1910 წ. საფრანგეთმა დაჰკარგა კატ. მენდესი. დაჰკარგა ეს დიდებული ქურუმი პოეზიისა, დედა ბოძი ლიტერატურისა. იგი უცაბედად ჩამოვარდა ტრამვაიდან და გასრესილ იქმნა.

მენდესი მოკვდა და მასთან ერთად მოკვდა მთელი ლიტერატურული ეპოქა..

საუბედუროდ ჩვენში ძალიან ნაკლებად იცნობენ ამ გვარ დიდ ადამიანებს!..

ა. მაჭავარიანი

კარგი ნიღაბი

კატიულ მენდესი [ფრანგულიდან].

როგორი ნიღაბი სჯობია გავიკეთო, რომ ვერ მიცნონ იმ ბალში, სადაც ათას გვარ სისულელეს ექმნება ადგილი?—მკითხა ჩემმა ცუგრუმელამ ეშხიანი თვალებით და მუხთალი ბაგეებით—მირჩიეთ, დრო მიდის. ჩავიცვა შავი, უარშიო ატლასის დომინო, თუ ვარდის ფერი—არშიებით?..

რა იქმნებოდა რომ გამეკეთებინა ერთ ერთი იაპონურ ნიღაბთაგანი, ულვაშებით, როგორც გოშიას აქვს ან და დამეკრა საძაგელი ცხვირი?.

იმაზე სასაცილო რა უნდა იყოს, რომ თავი დავიმახინჯო იმ დროს, როცა ნამდვილად ასეთი კარგი ვარ!.

ოღონდ კი არ მიცნონ იმ ბალში, სადაც ათასგვარ სისულელეს ექმნება ადგილი—მითხრა ჩემმა ცუგრუმელამ ეშხიანის თვალებით და მუხთალი ბაგეებით.

—არა,—უპასუხე: არ გინდა არც შავი, არც ვარდის ფერი დომინო, არც იაპონური ნიღაბი, არც დაკრული, სასაცილო ცხვირი. დაე, მხოლოდ შენს ბაგეებზედ გამოჩნდეს ღიმილი, რომლის დანაპირებიც გამართლდება, დაე შემოხედვა შენი თვალებისა ნათელი იყოს და ლაწვებზე ფერი ჰმოწმობდეს შენს ნამდვილ მორცხვობას. და ეს კმარა, რომ ვერ გიცნონ იმ ბალში, სადაც ათასგვარ სისულელეს ექმნება ადგილი...

ა. მაჭავარიანი

მუშა მამულიშვილი

მიხეილ დავითის ძე კიკნაძე,
(1882-1909)
(გარდ. 10 წლის თავის გამო).

აი მუშა მამულიშვილი, რომელმაც სამარადისო ძეგლი აიგო თავისუფალ სამშობლოს გულში.

არჩილ ჯორჯაძემა და გიორგი დეკანოზიშვილმა რომ პარიზში არალეგალური ქართულ-ფრანგული ჟურნლის „საქართველოს“ გამოცემა განიზრახეს, მათ მარჯვენა ხელად ყრუ მიხეილ კიკნაძე აღმოაჩნდათ.

გარდ. 1909 წ. გიორგობის 9. სასტა
მბო საქმის დიდი მცოდნე საუკეთ
ესო სტამბაც ჰქონდა თბილისში.

ეს მიხეილ კახელი იყო, ასოთაწყობა შეისწავლა ქართვ. ამხ. სტამბაში, შემდეგ ვ. გუნიას ცნ. ფურ.'' უშაობდა და საუკეთესო ოსტატათაც ითვლებოდა. ამავე დროს იგი იყო შეგნებული მუშა-მამულიშვილი. თუმცა მისი თანამედროვე მუშები სამშობლოს და საქართველოს ალმაცერად უყურებდნენ. მიხეილი პარიზში დიდ გაჭირვებაში იყო, მთელი კვირეებით მშიერი, ამავე დროს გარს ეხვივნენ პროვოკატორ-აგენტები: იპატიჟებდნენ, ათას გვარ მაცდურობით იზიდავდნენ, რომ როგორმე გაეგოთ ჟურნალის გამოცემის ასავალდასავალი მაგრამ მიხეილ ქვად იყო ქცეული: ყრუ ვარ, არაფერი ვიციო,—აი მისი პასუხი, და ასეთის პასუხით დიდის სიმტკიცით იცავდა მინდობილ საქმის საიდუმლოებას. მართალია, გაჭირვებულმა ცხოვრებამ იგი დაასნეულა და წუთი სოფელს ადრე გამოასალმა, მაგრამ სახელი დარჩა. მისმა მამულიშვილ. მუშაობამ საქართველოს თავისუფლების იდეას ძლიერ შეუწყო ხელი და მადლიერი სამშობლო მუდამ კურთხევით მოიხსენიებს ამ ჩუმი მუშაკის პატიოსან სახელს.

საღღვისო

(26 მაისს ფოთში წარმოთქმული).

მაღლა ცაში მზე თამაშობს, გვიღიმის და თანაგვიგრძნობს... დღეს აღდგომაა ჩვენი ერის, ქართველ ერის, გვემულ-ტანჯულის; ჩემი ჭაღარა აყვავილდა, გადავხალისდი; ვით მარტის ხზო სიცივეში გამომწყვდეული სითბოს როს ნახავს მწვანე ველზე შეკუნტრუშდება, ისე დავიწყო მეც კუნტრუში, ხტომა-ნავარდი. მწადს რომ ვიმღერო, ვიგალობო, ბულბულად ვიქცე, მაგრამ ვაგლახ! მე მაგონდება შარშან ამა დროს ვირი რომ ვიყავ!.. დიახ ვირი!..

ნუ გაიკვირვებთ, ნურც ითაკილებთ. ვირი ვიყავი სხვისი მონა, სხვისი ერთგული, ზურგზე მეკიდა მე კურტანი... ბატონს ხელთ ეპყრო დიდი ჯოხი. დიდი არგანი. მცემდა მის მონას, მისთვის მუშას, მის ტვირთის მზიდველს.

ღმერთმა უშველოს ჩვენი ქვეყნის გმირ ტარიელებს: დაეცნენ ციხეს ქაჯეთისას, მიეშველნენ; „მისცეს გლახაკთა საჭურჭლე, ათავისუფლეს მონები“. მეც მომხსნეს ზურგზე კურტანი, ვერ მჩაგრავს ხელთ არგნოსანი მხიარული ვარ და მსათ ვარ თეთრი ლექსით, რომ ვიყროყანო, „ცას მტვერი მივცე“, მაგრამ ქვეყანას გავაგებინო: ვირი ვიყავი, სხვისი მონა, მუნჯი, უსიტყვო, მოქალაქე ვარ ოქროპირი, თავისუფალი, არ ვიყავ ღირსი, ღირსეულად მიცნეს, გამხადეს. ფიცს გდებ არ დავთმო, შევიფერო ესევითარი და აღარ გავხდე სხვათა მონა და სხვათა ვირი. და ვინც გაბედავს კვლავ შემადგას ზურგზე კურტანი კვანტებს შევისვრი, უბრძოლველად არ დავნებდე, თუ დავეცემი ბრძოლის ველზე მკვდარი, უსულო, ის მანუგეშებს, რომ საფლავში ჩავალ უკურტნო.

ჩემო გაუცოქმვენ სანეტარო თავისუფლებას, ამიერიდან ვერ ვიგუებ სხვათა მონებას.

ერო პატარავ, მაგრამ კოხტავ, გმირთა აკვანო, თავისუფალო მოქალაქევ, ბოროტ-ავიდო! ნუ შეგაშინებს უჯიშ-ურნები, ნურც გველთ სისინი, დიდია ერის გადაწყვეტა და მისი ნება; ჩვენს ძველებს უთქვამს და ახლაზეთ გამოგვადგება: წყალნი წავლენ და წამოვლენ ქვიშანი იქვე დარჩება. წამსვლელთ ნუ გსტირით, ნუ ვიქნებით ხეპრე და მტერი, მას მივაძახოთ რაჭველთ წყევა და მათი კრულვა: წინ წყალი უკან შეწყური, წასვლა იანი მოსვლა გვიანი... ჩვენს თავს ვეუყურდნეთ, ჩვენი თავის გვქონდეს იმედი, ბრძოლის ქურაზე, მშრომელ მარჯვენით თვით გამოვჭედოთ ჩვენ ჩვენი ბედი.

ვაშა, ვაშა, ბედის მჭედელს ჩვენს პატარა საქართველოს!

ვაშა გმირებს, მებრძოლ გმირებს, სამშობლოს მცველს სასახელოს!

აპ. წულაძე

* *
*

მარტო ვარ ველზე,—ვიბრძვი კვლავ,
მოსულ ურდოთ თავს ვაკლავ,

*

ვისმობ ჩემს ორბებს,
ელვარ—ფრთას, ცეცხლ—ძმებს:
სად ხართ, სად?!
გზა—ეკალ—ძნელზე,
უდაბნო ველზე:
რად დამრჩით, რად?!

*

მარტო ვარ ველზე,—ვიბრძვი კვლავ,
მოსულ ურდოთ თავს ვაკლავ.

ს. ერთაწმინდელი

ჭეშმარიტი მოღვაწე მასწავლებელი

ქართველი—ბევრი მწირია, ერთი —გმირია.

ამ აზრის ჭეშმარიტებას სისწორით ადასტურებდა ლუარსაბ ბოცვაძე...

ის, რაც მთელ ჯგუფს, კოლეგიას ვერ გაუკეთებია, ლუარსაბი აკეთებდა,—საკუთარის შრომითა და ქონებით სცემდა სამეცნიერო-პედაგოგიურ ჟურნალს ,,განათლებას'' და ეს ჟურნალი უფრო წესიერად გამოდიოდა მის ხელში, ვიდრე კოლეგიის ხელში.

ის, რასაც სხვა ყოყლოჩინა აღმზრდელ-მასწავლებელნი ვერა ბედავდნენ, ლუარსაბი ძველის წესწყობილების დროს, როდესაც ჩვენი სკოლა სულსა ღაფავდა, იაკობ გოგებაშვილუსებურად გამოვიდა და ბრძოლა დაიწყო ჩვენის სკოლის უფლების მოსაპოებლად გამარუსებელ სწავლა-აღრზდის წინაალმდეგ.

ბნელში ნათელის მფანტველიო, რომ იტყვიან სწორედ ლუარსაბი იყო..

სკოლაში, მწერლობაში, საზოგადოებაში,—ერთხელვე არჩეულ სამ ცნიერო პედაგოგიურ და ეროვნულ თვალსაზრისის სწორე გზით მტკიცედ მოსიარულე,—აი ლუარსაბი.

განხორციელება დაუზარელი შრომის, მოციქული ეროვნული სკოლის, მტკიცე აღმსრულებელი მოვალეობის მამულიშვილი და დემოკრატი,— აი ლუარსაბი...

ლუარსაბი დაიბ. 1867 წ. სოფ. ნოლაში. მამა მისი სოფლის ღარიბი მედავითნე იყო. პირველად წეყბით სწავლობდა სოფელში, გაათავა ქუთაისის სასულ. სასწ., შემდეგ ხონის საოსტატო სემენარია და წინამძღვრიანთ კარის სკოლაში გამწესდა მასწავლებლად, აქედან—1893 წ. კავკავის ქ. შ. წ. კ. ს. სკოლაში სადაც ქართველთა საზოგადოებრივ წინსვლას ძლიერ შეუწყო ხელი. 1906 წ. თბილისს გადმოსახლდა ქართული გიმნაზიის მასწავლებლად და ამავე დროს არჩეულ იქმნა ქ. შ. წ. კ. გამვრცელებელ საზ. გამგეობის წევრად. ორივე ამ ადგილს შერჩა სიკვდილამდე. ამავე ხნიდან დაიწყო ჟურ. ,,განათლე''ის გამოცემა, რომელშიაც მრავალი სამეცნიერო საპედაგოგიო საყურადღებო წერილი მოუთავსებია. ახლო მონაწილეობას იღებდა ჟურ. ,,ნაკადულში'', ,,სახ. გაზეთში'' და სხ. 1902 წ. გამოსცა. ,,არა ბუნებრივობა ეგრედწოდებულ ბუნებრივ მეთოდისა'' (ძველი გამარუსებელ უკუღმართი სწავლების წინაალმდეგ), მისი საყურადღებრ წერილებია; ,,ზოგადი განათლება და საპროფესიო სკოლა'', ,,საყოველთაო განათლება დასავლეთ ევროპაში'', ,,სკოლა და სოციალიზმი'' და სხ. იყო წევრად დასავლეთ საქართველოს მასწავლებლათა კავშირის გამგეობისა, შარშან ხელ მძღვანელობდა მასწავლებლთა კურსებს და სხ.

ვინ ჩამოსთვლის მისი მუშაობის სხვა მხარეებს?

და ყოველ საქმეში, ყოველ ასპარეზზე ჩუმი, მუეაითი მუშაკი იყო.

აი როგორ ახასიათებს ლუარსაბს სახალხო მასწავლებელი ვარლამ ძიძიგური:

,,ლუარსაბ ბოცვაძე ერთი იმ ადამიანთაგანია, რომელსაც უეჭველად იცნობს ყოველი ქართველი სახალხო მასწავლებელი. იცნობს კარგი მხრივ, იცნობს, როგორც დაუღალავ საქართველოს მიჯნურს, ჩვენს პესტალოცს, მასწავლებელთა მასწავლებელს, უბრალო, უმწიკვლო ადამიანს. გარდა დაწერილ ნაშრომისა ლუარსაბს სოფლებში მასწავლებელ-ამხანაგებთან დაგზავნილი წერილები აქვს, რომლითაც მეტს აკეთებდა, ვინემ რომელიმე პუბლიცისტი დღიურ ჭირვარიმზე კაბინეტ-რედაქციებში ,,ვარლამ,— მწერდა ლუარსაბი 1911 წ.—სირცხვილი არ არის კულასში ერთი სამკითხველო გქონდათ და ისე გაგიქრათ, რომ მისი ხსენებაც არ არის დღეს'', ქრუანტელმა დამიარა სირცხვილმა დამწვა. თავი მოვიკალ. რომ აღმედგინა დაცემული სამკითხველო. მხოლოდ ის, რომ ლუარსაბ ბოცვაძე სახალხო მასწავლებლად იყო, საბუთს გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ შესაძლებელია სოფლის მასწავლებელმა იმ სიმაღლემდე მიაღწიოს, რომელზედაც იდგა ლუარსაბი, რითაც აცხოველებდა ენერგიას. მეტად ახარებდა სახალხო მასწავლებელს. ის მოულოდნელად, უცებ გაქრა. წავიდა თავის საყვარელ იაკობ გოგებაშვილთან.''

და აი ასეთი მოღვაწე გამოაკლდა ქართველ ჭეშმარიტ მოღვაწეთ მცირე ჯგუფს

თიბათვის 24.—მადლიერმა სამშობლომ საზოგადო ხარჯით დაკრძალა დიდუბის პანთეონში თიბათვის 27.

განსვენებული გრძნობიერი და შინაარსიანი სიტყვებით დაახასიათეს: ვ. ჭუმბურიძემ (სახალხო განათლების სამინისტროს სახელით) პ. წირქვაძემ (აღმოსავლეთ საქართველოს მასწავლებელთა კავშირის სახელით) დ. კარიჭაშვილმა, მე 7ე გიმნაზიის დირექტორმა ჩიგოგიძემ და აპ. წულაძემ.—მათ გულწრფელ სიტყვებში ირკვეოდა ამ შედარებით პატარა უხმაურო კაცის დიდი ეროვნულ—საზოგადოებრივი და სამასწავლებლო ღვაწლმოსილი მუშაკობა.

საუკუნოდამც დარჩება ამ ჭეშმარიტი მოღვაწე მასწავლების ხსოვნა!..

იოსებ არიმათიელი

სახალხო მუშაკი

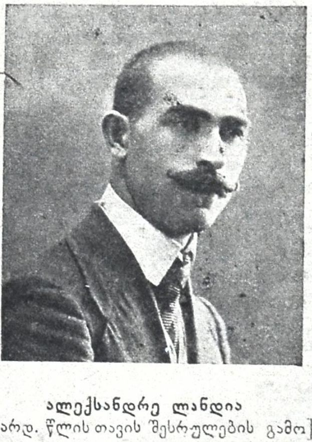

ალექსანდრე ლანდია

[გარდ. წლის თავის შესრულების გამო]

ცხრას ხუთიდან ს.-დ. გაზეთებში მუშაობდა, იმავე ხანებში სახალხო წარმოდგენებში მონაწილეობდა, იყო სავაჭრო-მრეწველობის დაბალ მოსამსახურეთა კავშირის მდივნად, თბილისის პროფესიონალურ კავშირთა სეკრეტარიატის წევრად, ბოლოს მუშათა კლუბის გამგედ რომელ თანამდებობაში კაციშვებით დაავადმყოფდა და გარდაიცვალა. დაკრძალა პროფესიონალურ კავშირთა ცენტრმა. მუშათა კლუბმა მისი ოჯახობის სასარგებლოდ გასულ შაბათს სადამო გამართა. მხნე და მუყაითი მუშაკთაგანი იყო, ყველა მოვალეობას პატიოსნად ასრულებდა, რითაც ამხანაგთა პატივისცემა ჰქონდა დამსახურებული.

თეატრი და ცხოვრება

(იხ. „თ. და ც.“ №7)

ჩვენმა კულტურამ ასე თუ ისე დაიმორჩილა ბუნება ასე თუ ისე დაამშვიდა ადამიანი მისი შიშის ზარისგან; თანამედროვე მოქალაქე დამშვიდებულია ეგრეთვე თავისივე მოძმის ველური ძალადობისგან,—ყველა კანონის მფარველობის ქვეშ იმყოფება. მიუხედავათ ამ გარეგნული სიმშვიდისა, ჩვენი კულტურული ცხოვრება წარმოადგენს სასტიკს, ულმობელ; ჩუმს ბრძოლას სიცოცხლე-სიკვდილისას! მძაფრი, გაცოფებული ბრძოლა არსებობისთვის! სახელმწიფო სახელმწიფოს, ერი ერს, კლასი კლასს, დიდი პატარას, პატარა დიდს, ძმა ძმას —ყველა ერთს, ერთი ყველას

—ზედ გამოჭრილია ჩვენზე: ადამიანი ადამიანისთვის მგელია! ვისაც პური არა აქვს,—პურისთვის; ვისაც პური აქვს—ნაზუქისთვის, ვისაც ნაზუქი—თაფლისთვის, ვისაც თაფლი—მილიონისთვის, ვისაც მილიონი—მილიონებისთვის, კიდევ მილიონებისთვის—ბრძოლისთვის! ამ ბრძოლაში მადა თან და თან იზრდება,—მადა უსაზღვრო, უაზრო, სნეული, მხეცური და ამ კ ა ნ ო ნ ი ე რ ს „მშვიდ“ ხელ—ჩართულში ჰგლეჯენ ერთმანეთს კბილებით, ფრჩხილებით; ზელენ ხელებით, ფეხებით, ვერაგობით, პოლიტიკით, დიპლომატიით, კონვენციებით! ცილინდრ—გალსტუქ ქვეშ ამოფარებული არა სჩანს თვალით ეს ბრძოლა, მაგრამ კაცობრიობა კვნესის, დრტვინავს ამ საგიჟეთში!

და ეს არის ჩვენი კულტურული ცხოვრება!

ტოლსტოის თქმისა არ იყოს, კაცობრიობა რაღაცას წამოედო,—ეს ნათელია, და ვერავითარი პოლიტიკა—მემარჯვენე იქნება თუ მემარცხენე—ვერ უშველის საცოდავს ადამიანს, ვიდრე მთლად არ დაინგრევა, მთლად უარყოფილი არ იქნება თანამედროვე კულტურის გეზი.

ამ საგიჟეთში ადამიანი დარეტიანებულია, როგორც წერაქვით თავში დაკრული; არც ერთი წამი შეჩერებისა, სიმშვიდისა—გარბის გიჟივით და გაოგნებული მხოლოდ ინერციულად იქნევს ხელებს ფეხებს, სთელს და ითელება მასავით გამხეცებულ ხროვაში! ამ უგვანა კულტურაში გადაგვარდა ადამიანის მშვენიერი ბუნება—ფიზიკურადაც და სულიერადაც. დღევანდელ მოქალაქეს ორ არშინიანი ქამარი აღარა სწვდება ფაშვზე და მისთვის დაფარულია სამუდამოდ საკუთარი მისივე მუხლები; ისევე გადაგვარებულია მისი სული, მთლად ცხოვრების გემოვნება ბავშვი 6—7 წლიდან წახრილი ზის შეხუთულ კიდობანში; სიყვარულის ასაკი და უფლება განსაზღვრულია სოციალ—ეკონომიური პირობებით და ეს უძლიერესი, უმშვენიერესი გვირგვინი სიცოცხლისა გარდაქცეულია საბირჟო სპეკულაციად. გარყვნილება დაკანონებულია უკანასკნელ გახრწნილობამდე, მხოლოდ კანონს გარეშე შვილის ყოლა სიცოცხლით სავსე ქალისთვის მოქალაქეობრივ სიკვდილს უდრის. ცეცხლივით ანთებული ჭაბუკისთვის შეუძლებელია სიყვარული, მხოლოდ კანონის დასტურით მის წინ ღიაა ლაჩირქებული სარასკიპოები! ბუნება დახურულია მჭვარტლით მოცული კულტურისთვის და მუცლის ნებივრობა კულტადა აქვს გამხდარი ფაშვად ქცეულს მოქალაქეს: აღარ ჩაგდის,—ჩაიყავ პირში თითი, გაინთავისუფლე მუცელი და იწყე თავიდან მისი ამოვსება! ფული, ტიარა, მინისტრის პორტფელი, ჩინი, ორდენები—ოცნებად აქვს გამხდარი კაცობრიობის უაღრესად კულტუროსანს ნაწილს; სახელოვანი პროფესორი დიდი ბიუროკრატი ოლიმპიელის სახის გამომეტყველობით ატარებს თავის გულ-მკერდზე წითელ-ყვითელ ლენტებს და ბჭყვრიალა ორდენებს. ზევით ვერ ინელებენ, ქვევით არაფერი აქვთ მოსანელებელი. ფარისეველთა სინედრიონი ჰმართავს ცხოვრებას, ქრისტე ჯვარზე ჰკიდია. ჭკვა-სუსტი მთავრები, გაიძვერა მელიები ბრძანებლობენ თითის ქნევით, შექსპირებს—კი გომურებში „აქვთ პატივი“ ხოტბა შეასხან მფარველ ლორდებს!.

„დრო—ოქროა“—დევიზია ჩვენი კულტურისა. . ი, მთელი შენი დრო, ენერგია, ჭკვა, მეცადინეობა, გაიძვერობა, ვერაგობა მოანდომე ოქროსთვის ბრძოლას რასაკვირველია, „კანონიერების“ ფარგლებში,—გათელე დაღუპე მეტოქე, აავსე ბანკები შენი ოქროთი, შეიმოსე ძლევა-უფლებით და ისტორიაში აღიბეჭდება სახელი შენი, ვითა ცეზარის, მაკედონელისა!

მერე ვინ არიან ეს ახალი „ცეზარები“.—ადამიანების საუკეთესო წირმომადგენელნი? ბუნების უძვირფასესი შვილნი?

ბუნების საუკეთესო, ძლიერი შვილი იღუპება ამ უგვანო ბრძოლაში, როგორც გმირი მყრალ ტბორეში. თუ მას მშვენიერი აგებულება დამახინჯებული არა აქვს კულტურული ლაყუჩებით; ვერც ძლიერი სხეული ვერც გონიერის ჭკვა, ვერც გმირული სული ვერ იხსნის მას დაღუპვისგან, თუ დროზე არ გამოიხსნა ეს ლაყუჩები—პრაქტიკული გამჭრიახობა, გაიძვერობა, ვერაგობა, ფარისევლობა. სიბრძნე თანამედროვე ცხოვრებისა გაქონილ მედუქნის, გაიძვერა მოხელის ერთ ფრჩხილში უფრო მეტია ვიდრე კანტის და ბეთხოვენის მთელ თავში: პირველნი საკუთარი მეფური გემებით დასეირნობენ: უკანასკნელნი გალესილი ნახშირითა სწერენ თავიანთ პროლეგომენებს და სატირებს. პირველნი მეფობენ ცხოვრებაში; მეორენი მხოლოდ ისტორიაში. ვეფხვივით ლამაზი გმირი ბაჯაჯღანა სალდათის ტყვიით კვდება; კარლ მოორი მხეცივით ტყეში დაძრწის, გასიებული ბანკირი ტურფა საყვარლებში ქეიფობს...

ამ უგვანო ხელ—ჩართულში ადამიანს არა აქვს დრო მშვიდად განიცადოს კიდევ რამ გარეშე სპეკულაციისა; ეკარგება ხალისი, ცხოვრების გემოვნება და ყველაფერი, რაც-კი სდგას გარეშე სპეკულაციისა, ფუქსავატობად ეჩვენება; უხეირო კულტურის ეს უხარო შვილნი პოეზიაზე ლაპარაკობდნენ: ტუჩების ირონიულ პრანჭვით; მათი ცოლები, საყვარლები დადიან თეატრში, როგორც კაბების გამოფენაზე და საყვარლების შესახვედრად; კარუზოს ისმენენ ჩაის ჭიქებით ხელში და მათთვის დიდ განსხვავებას არ წარმოადგენს, ვინ ართობს მათ—„შალიაპინის ყანყრატო“ თუ შარლატანი. ერთია აუცილებელი პირობა—ი ა ფ ა დ ა რ უ ნ დ ა მ ღ ე რ ო დ ე ს!

აი პუბლიკა—ის უმთავრესი მომქმედი პირი, ურომლისოდაც სცენა მკვდარია!

რა აქვს საერთო ანგარიშის „ჩო კად“ ქცეულ სულს თეატრთან?! რა ძაფი უნდა გაიბას სცენის და ამ პუბლიკის შორის?! სად არის ელინური თეატრის ცრემლ-მფრქვეველი მაცქერალი! კიდევ კარგი, თუ შიშველი გოგოები ფეხებს იქნევენ სცენაზე, თორემ რა აქვს საერთო „ოცნების ზღაპრებს“ ბანკირის გასიებულ ფაშვთან; ან პოლიტიკოსის გამშრალ ტვინთან!

დაბალი ხალხი გაჭირვებას თავს ვერ აღწევს; თეატრი მისთვის ეპიზოდია. თეატრის მუდმივი სტუმარია, ასე ვსთქვათ, წმინდა ინტელიგენცია რომელიც მთლად არაა ჩათრეული ტბორეში, სდგას გარეშე სპეკულანციისა, განიცდის ნივთიერ შეიწროვებას, მაგრამ შეუნარჩუნებია ინტელიგენტური გემოვნება და ინტერესი ცხოვრებისა. ეს წრე არ არის საკმარისად მრავალ—

რიცხვიანი, რომ შესძლოს ნივთიერად და ზნეობრივად გა მაგროს წმინდა ხელოვნების ტაძარი და აი აქ იწყება თეატრის დაქანებამხატვრობის წვსარო ეროვნულ სა ზოგადო ხასიათის სპეკულიაციისკენ. სცენის შეფიქრია ნებული მსახურნი ცდილობენ ალლო აუღონ ფართო საზოგადოების გემოვნებას, ეძებენ მის „სუსტ“ მხარეს და ამგვარად ზევითკი არ ეწევიან ბრბოს,—თითონ შე ვებიან ძირს მისკენ. წმინდა ხელოვნების ადგილს იკვებს წმინდაწყლის სპეკულიაცია!.

დასკვნა: თეატრი განიცდის კრიზისს იმისთვის რომ მთელი ჩვენი კულტურა ყალბ გზას ადგას და თვითაც განიცდის. ამ ღრიანცელა ცხოვრებაში ადამიანი დარეტიანებულია,—მას არ გაეჩნია არც სული სიმშვიდე, არც სალი აზროვნება, არც სალი სურვილები შეშლილი, გაბრუებული აქვს სიცოცხლის გემოვნება. მთელი მისი სიცოცხლე სუროგატია ჭერმმარიტებისა და თითონაც სუროგატ ეძებს ყველაფერში. მისი მოთელილი გაავზნევებული ნერვები ველარ ჟღერენ ნამდვილ ხელოვნების ჰანგზე; საჭირო ხდება პილპილ—მოყრილი, სუნდაცემული სუროგატი! მაგრამ სუროგატი სუროგატია—კვება მას არ შეუძლიან.

აქ არც ხალხთა დამნაშავე, არც თეატრი,—დამნაშავეა ჩვენი კულტურის ყალბი გზა!..

ნ, შიუკაშვილი

ლ ო თ ი მ ა ყ ა რ ი

(რომანი მინიატიურებად)

დასასრული იხ. „თ. და ც.“ 7)

ნ ა წ ი ლ ი 3

დ ა ი ვ ი წ ყ ე

რად სდგეხარ ზღვის პირს და გასცქერი უსაზღვრო სივრცეს?

უცხოეთისკენ რად იშვერ შენ ხელს? ნუ თუ დროთა სვლა ვერ გავიწყებს „ლოთი მაყარის“ სახეს?

დაივიწყე!

მოაშორე მშობლიურ კერას, ნუ აჰყოლიხარ ბრმა ბედისწერას. იგი გაექცა სიყვარულს, ალერსს და უცხოეთში არ მოგიგონებს

დაივიწყე!

თორემ სიკვდილი ანაზდეულად რუხ სიცოცხლის მოგპარავს წუთებს.

მ ო გ ო ნ ე ბ ე ბ ი

მოგონებები ანაოქებს ფერმიხდილ სახეს, წარსულ დროთა სილუეტები სულს ავალილებს.

ეს იყო წინად, დიდი ხნის წინად, საბედნიერო ქორწილის ღამეს მთვრალ მაყრებთ შორის მან შენიშნა ის, ვინც ეხლა მის სულს აწამებს;

ეს იყო წინედ;

იგი ლურჯა ცხენს მიაჭენებდა, მიიჩქაროდა სადღაც სოფლისკენ, გაიფლილ ცხოველს არ ასვენებდა...

ეს იყო წინად: მთვარე ორივეს რომ დაყურებდა, ევედრებოდა და: დარჩი ნუ მიხვალ მაგრამ უგულო ყურს არ უგდებდა.

მანანა! მანანა! მოგონებები რა რიგ გაწამებს.

უ ც ხ ო ე თ შ ი

განმარტოებით, ობლად მოკვდა უცხოეთში ლოთი მაყარი, სიცოცხლე მისი ხეტიალში დაიფერფლა ვით საკმეველი.

დაძრწოდა ქვეყნის კიდით კიდე. ვერსად ვერ ჰპოვა მყუდრო საფარი მან სასურველი.

რისთვის წავიდა, რად დამარხა სიყმაწვილე სამშობლოს გარედ? უცხოეთი რად გარდექცა მას ცივ სამარედ?

შეუპოვარი, ამაყი სული თვით ნატვრის წინაშეც კი ქედს არ იხრიდა, უკანასკნელი თუ სიმტკიცე ნების შემოაკლდა და აქ ვითინდა.

სამშობლოსაკენ იშვერდა ის ხელს და იგონებდა მანანას სახეს.

მოკვდა.

არავინ იყო რომ დაეხუჭა მისთვის თვალები, არავინ სჩანდა, რომ შეებრალა მისთვის ცრემლები.

მოკვდა უცხოეთში, მიაბარეს მისი ცხედარი ცივ საფლავს სვენებ სვენებით.

აქ კი ქალწული ცრემლებს ჰღვრიდა მის მოგონებით-

ბ ე დ ი ს წ ე რ ა

ბრმა ბედ-ს წერა სიმღერებში ცრემლებს ათამაშებს, ცრემლთა ნაკადი სიხარულის ნიაღვარს მოსხლეტს.

ნათელ დღეებში თუ წყვდიადი გაშლის თვის შავ ფრთებს, თუ მომღერალი ატირდება, აკვნესდება ვით ურმულის დროს გაუქონავ ღერძის ჭრიალი...

ბრმა ბედის წერამ იცის რად ხდება ასე ვინ უწყის იქნებ ცისფერ თვალებს ალარც კი ახსოვს ის, ვინც უყვარდა?

ვინ იცის იქნებ სულ დაავიწყდა განვლილ დღეთა წარმოგონება?

ვინ იცის, ბრმა ბედის წერამ იქნებ მართლაც ასეინება?

და ან ვინ იცის, რომ მგოსნის გრძნობა არ ჩაეფერფლა წარსულ ხაზებს, ამ ამბის ნაცვლად ჩვენ მოვისმენდით სულ სხვა გვარ ზღაპრებს?

მიხ. ბოჭორიშვილი

ნაწყვეტი

(ლერმონტოვისა*)

ეს დღეც გათენდა. უკვე აღივსო
მწარე ფიალა ტანჯვა-ვნებისა,
ზღვა აბობოქრდა და დაამსხვრია
რკინის ბორკილი მოთმინებისა...
აქამდე მშვიდმა და უწყინარმა
რისხვით და წყრომით აღმართა ძალა,
აქაფებული ზვირთი ზვირთსა ჰკრა,
კიდეს მიაწყდა და გაიშალა.
მლიქვნელ მონებით გარს მოხვეული
მეფე შორითგან ზღვას გასცქეროდა
და მისი წყრომა ღიმილსა ჰგვრიდა,
ზღვის ძლიერება არა სჯეროდა.
—„ნუ უფრთხი, მეფევ, უთხრეს მონებმა:
გვიბრძანე ერთგულთ და სიტყვას გაძლევთ,
რომ აღელვებულს ზღვას დავაწყნარებთ,
თავხედს სტიქიონს ადვილად დავძლევთ!"
აგერ მეფემაც, გულით ზვიადმა,
ხელის აქნევით გასცა ბრძანება
ურჩითა დასჯისა, მშფოთვარე ზღვისა
შეკვრა, ალაგმვა, დამორჩილება.
ზღვა-კი კვლავ ჰქუხდა, არა სცხრებოდა,
ტალღა კვლავ ტალღას ემატებოდა,
ზვირთად ქცეული, ქაფ-მორეული
სასახლის კედლებს ეტანებოდა...
მიხვდა მეფე, რომ გაჰქრა ის დრო, როს
ვინც ზარბაზნის ხმას გაიგონებდა,
შიშით და ძრწოლით ზარ-დაცემული
ქედ-მოდრეკილი ყველა ჰმონებდა,
მიხვდა, შეძრწუნდა და აკანკალდა,
თვალით ეძებდა კარისკაცთ კრებულს,
მაგრამ ამაოდ... არავინ სჩანდა,
ობლად შეჰნოდა ბრბოს გააფთორებულს.
სასახლის ბანზედ ამაყად შედგა
და იქ ეძებდა ხსნას, მყუდრო ალაგს,
მწუხარე თვალით უმწედ უმზერდა
თავისს დიდებულს სატახტო ქალაქს...

არ. ახნაზარი

ნიკო თათარაშვილი

ამ წლის 25-ში სოფ. ველისციხეში გარდაიცვალა ნიკო თათარაშვილი. ნიკო ალ. ყაზბეგის თანამედროვე იყო. ის თანამშრომლობდა. იმ დროინდელ ჟურნალ გაზეთებში და ემსახურებოდა ქართული თეატრს ადორძინებას როგორც სცენის მოყვარე, სუფლიორი, სცენარიუსი და პიესების მთარგმნელი. ნაწერებს ათავსებდა „მეურნეში", „მოამბეში" „ივერიაში" და უკანასკნელ წლებში „თეატრი და ცხოვრებაში", „ეშმაკის მათრახში" და სხ. და სხვა ფსევდონიმებით. მისი ფსევდონიმებია; ნ. ველისციხელი, ნ. კახელი, ენტე, დონ ბაზილიო, ხველიკო და სხ.

მის სიკვდილის შემდეგ დარჩა ბევრი ხელთნაწერები.

მნაცაკანა

ლოტბარი ძუკუ ლოლუა

ქართული ეროვნული სიმღერების შემკრებ-გამავრცელებელი და ხალხური გუნდის ხელმძღვანელი, დასავლეთ საქართველოს ხალხური სიმღერების ერთი საუკეთესო მცოდნეთაგანი, ბუნებით ნიჭიერი, რომელსაც თავიდანვე სწამდა და სწამს, რომ ხალხის ეროვნულად გათვითცნობიერებას და სულიერად ამაღლებაში ეროვნულ სიმღერებს დიდი მნიშვნელობა აქვს.—ამ დღეებში მთავრობამ დაუთმო საკუთარი ვაგონი გუნდის სამოგზაუროდ. ძუკუს შეუდგენია დიდი გუნდი (ბავშვებიც კი ჰყავს) და სოხუმიდან შეუდგება მოგზაურობას სხვა და სხვა ქალაქებში კონცერტების გასამართავად. სხვათა შორის გადავა აზერბეიჯანს.—მის ასეთ მუშაობას განსაკუთრებითი მნიშვნელობა ჰქონდა და აქვს სოხუმში. ამ საქმეში თავიდანვე ძლიერ ეხმარებოდა აწინდელი ქ. თბილისის მოურავი ბენია ჩხიკვიშვილი, რომელმაც, სხვათა შორის, გუნდისათვის შესძინა 22 ხელი ტანისამოსი.—ვუსურვოთ ამ ჩვენს ხალხის ნამდვილ ხელოვანს წარმატება და გამარჯვება.

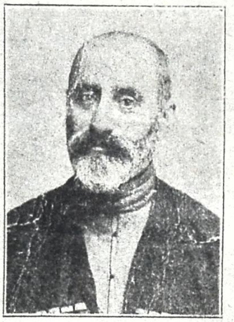

დიმ. ელიშ. გიგინეიშვილი

ს. ჯურყვეთის ერთი მოწინავე, ფრიად სასარგებლო პირთაგანი იყო, ყოველის მხრით ხელს უწყობდა სოფლის კულტურულ-ეკონომიურ წინსვლას: სკოლის სამკითხველოს, კოოპერატივის, ეკლესიის და სხ. დაარსება-აღორძინებას. პრესაშიაც მონაწილეობდა, გარდაიც. იანვ. 1 დაბ. 65 წ. სხოვნა მისი წარუხოცელია ვითარცა სასარ. კაცის.

*] ეს რუსეთის ცენზურის მიერ აკრძალული ლექსი პოეტისა პირველად 1906 წელს დაიბეჭდა ჟურ. „ბილოე"-ს მაისის №-ში.

საგარეჯოს საფეიქრო სკოლა სულ ოთხიოდე წელიწადია რაც დაფუძნდა. მისი სულის ჩამდგმელია ანნა კაპანაძე (1), სკოლის მთავარი გამგე, რომელმაც საფეიქრო უმაღლესი კურსი დაამთავრა ქ. ტვერის ს. სოსნოვიცის უმაღლეს საფეიქრო ინსტრუქტორების სკოლაში. კურსი გაათავა 1913 წ. ორი წელიწადი ყუბაში იყო შემდეგ სტეფანწმინდაში ინსტრუქტორად, მცხეთაში და ქარელში, 1915 წ. საგარეჯოში. მან საკუთარი სახვევი მანქანა [მანჯანიკი აბრეშუმისა) გამოიგონა. დიდი ბრძოლა დასჭირდა, ვიდრე საგარეჯოს სკოლას ფეხზე დააყენებდა: ერთის მხრით ხალხის ცრუმორწმუნოება, მეორე მხრით ზოგიერთ მოხელეთა თავგასულობა,—აი მისი დაბრკოლება. მიუხედავად ამისი, სკოლა უკვე მოქმედებს და ნაყოფიც გამოიღო. ამ სკოლაში ორი წლის კურსია. ერთი კურსის მოწაფენი (16] უკვე გავიდნენ და ზოგიერთი მა განი მასწავლებლად გამწესდენ სხვა და სხვა სოფლებში და საფეიქრო სკოლები მოაწყეს. აქედან მასწავლებლად გამწესდენ: მანანა თედიაშვილი (2)—თიონეთში, ნინო მჭედლიშვილი, (3) და მარო ჯაფარიძე [4] ბოდბისხევში, ანნა ქურხული (5)—პატარძეულში, ვარო ქურხული [6]—ნინო წმინდაში, კატო ესიაშვილი (7)—ამავე სკოლის მასწავლებლის თანაშემწეა. დანარჩენი კურსდამთავრებული მოწაფენი: თამ. მჭედლიშვილი, მარ. მეზვრიშვილი, ელ. სორაძე, ოლა ავლაბრელი, ს. ვართანოვი, თ. ხებრელაშვილი, ან. მანველიძე, კ. დარბაისელი, ბ. დოლენჯაშვილი, ელ. მანველიძე და სხ.—ან. კაპანაძეს განუძრახავს სკოლაში შემოიღოს მევენახეობა, მებოსტნეობა, სელის და ბამბის თესვა-მოყვანა და სხ.

საგარეჯოს საფეიქრო სკოლა ანნა კაპანაძისა (1).

თეთრი გიორგი

(ბორის კორნეევიდან)

კუთხე—რომელშიც რუსთაველის მზით მწიფდება მძიმე მტევნები ვაზის—
ვისაც სიმღერით წვავდნენ მრავალგზით: მას კვლავ აანთებს მზე სილამაზის
კუთხე—რომელსაც უჩანს სიმბოლოდ რაინდი შუბით დ თეთრი რაშით
ამაყად წავა სასიხარულოდ და მზით დატკბება—როგორც ძირაჟით.
ვხედავთ მხარეებს-სადაც სიკვდილი დახარის ველებს სისხლით დანამულს
და მაინც გვჯერა: გიორგის ჩრდილი დაიხსნის ასე დალალულს მამულს!

***

ტურფა ქალწული

ტურფა ქალწული ვიხილე ერის ბაღჩასა სწვეოდა,
ვითა შუქურა ლაჟვარდ ცას, აგრე ხატავდა, მზეობდა.
იმ ქვეყნური სიმშვიდე, გიშრის თვალებში უკრთოდა
და ქარავანი გრძნობათა, ზენა ფიქრების დაჰქროდა.
განვცვიფრდი: ნეტავ ვინაა, ვარდი ედემში რგულია,
ეგ ზეციური სიტურფე სადაა ხორც-შესხმულია?!
რომ გაჰქრეს,—დამწვავს, დამდაგავს ჯადო, სევდა და
წყლულია!!!.
შორით შევცქერდი მედიდურს, ვითა ვარსკვლავი მთვარესა
და ქების ჯილას ვაფრქვევდი მოკამკამ- მოელვარესა!..
უეცრად თვალი თვალს შეხვდა, გადმომაფრქვია სხივები,
სატრფომ საბადლოთ შევკადრე, უძლეველი მორცხვად იები
ჩემს ციურ გრძნობას გასცვივდა უკვდავებისა მძივები..
თავი დახარა,—გმადლობთ, ტანი არითმდა ციური,
გაცისკროვანდა მარჯნები, მარგალიტები მზიური
და ახმატკბილდა გალობა, სადიდებელი ღვთიური..
და საქართველოს ხატება, ძეძევამოსილი, წყნარია
დაიძრა ნელის ნაბიჯით, შევცქერდი გულ-დამწვარია.
ველარ შევძელი დარჩენა, ბაღით განველი მქრალია,—
ეტლით მოჰქროდა, ვით ველად, ელვა ნარევი ქარია. .
ციური ხმების გუგუნი ეფინებოდა მთა და ბარს
და მის გარშემო ავლევდა ზენა შეუვალ ცეცხლის რკალს.

გ. დათიაშვილი

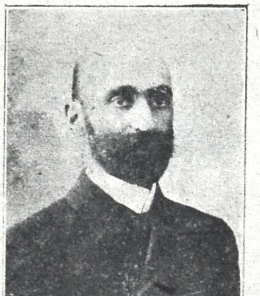

ალ. პეტ.—ძე ს რაჯიშვილი

ქართველი მრეწველი, დ. ზ. სარაჯიშვილის ქარხნის გამგედ ყოფილი, მუყაითი კაცი, ს. ბაკურციხეში გამართა ორთქლის წისქვილი, დააფუძნა შემნახველ—გამსესხებელი ბანკი, დ. ზ. სარაჯიშვილისგან ნაჩუქრი ზვარი ევროპიულის წესით დაიმუშავა და საერთოდ დიდ კულტურულ-ეკონომიურ მუშაობას ეწეოდა. იგი ძმა იყო მომღერალ ვანო სარაჯიშვილისა და ხელოვნების დიდ პატივისმცემელი, ავაზაკდამცემთ ვერაგულად მოკლეს ბაკურციხეში გასულ თვეს, რაიცა ქართველ ახალ მრეწველობისა დიდი დანაკლისია. მისი მკვლელთაგან ცხრა შეიპყრეს და ყველას დახვრეტა გადუწყვიტეს.

სანდრო მაისურაძე

სახალხო გვარდიის შტაბის წევრი: მუშა-რევოლიუციონერი; სომხებთან ბრძოლის დროს ეკატირინოფელდთან დაღუპული. ექვსი თვის შესრულების გამო.

სიტყვა

სანდრო მაისურძის კუბოსთან.

(დასასრული იხ. თ. და ც. №3)

თავისუფლება უკვე ვიგემეთ და ვსცანით, რომ მხოლოდ ის არის ერთად ერთი წყნარი ნავთსაყუდელი ყოველი ერისა კერძოდ და კაცობრიობისა საზოგადოდ.

აი, ამ რწმენით დაულევია ბრძოლის ველზე სული ჩვენს წინაშე მდებარე გმირს სანდრო მაისურაძეს. დახედეთ, საყვარელნო, ამ გმირის დამშვიდებულ სახის გამომეტყველობას. მის სახეს ღიმი დასთამაშებს, მას მწარე ღიმი დაჰკვდომია პირი სახეზე, ის თითქოს ასე უსაყვედურებს მუხანათ მტერს: მე თუმცა სიცოცხლე მომპარეთ. რვა თვის ჯვარდაწერილს ტოლს გამომთიშეთ, ახლად განთავისუფლებულ სამშობლოს ქურდულად გამომასალმეთ, მაგრამ ასეთ მოქმედებით საქართველოს ვერ ჩაუქრობთ თავისუფლების ლამპარს.

დიახ, სანდროს და მისსავე გმირ ამხანაგების (32 თა) ვერაგულად დახოცვით საქართველო არ შეკრთება ოდნავადაც. პირიქით, ამათგან სამშობლოსათვის დათხეული მოწამებრივი სისხლი თავდებია იმისი, რომ ჩვენი ცოცხალი თავით ჩვენს სამშობლო მიწაწყალს და წინაპართა წმინდა საფლავებს ვერავის დავანებებთ. ვერავის გავათელვინებთ, ზედ დავაკვდებით ყველანი. სამშობლოს თავისუფლების აღმართულ საკურთხეველზე სამსხვერპლო ზვარაკად დავეცურფლებით. ამას შეჰღაღადებს ჩვენ ამათგან ბრძოლის ველზე გმირულად დათხეული სისხლი.

ამიტომ გვრწამს, ვსასოებთ იმით, რომ სანდრო და მასთან ერთად სამშობლოსათვის თავდადებულნი არ მ ო მ კ ვ დ ა რ ა ნ. ისინი თავისუფალ საქართველოს მეხსიერებაში მუდამ ცოცხალნი იქმნებიან, საყვარელნო. ასეთი სიკვდილი უკვდავია. ასეთი სიკვდილი ბედნიერებაა, სანატრელია. ამათ, როგორც მაცხოვარმა გვაცნო, თავი დასდვეს მოყვასთათვის, ესე იგი ჩვენთვის ამათ მაგალითი მოგვცეს მისაბაძი, რომ ქვეყანას პატრონობა უნდა; მისთვის არა დავზოგოთ რა, არც ნივთიერად, არც სულიერად და არც ფიზიკურად, --ყველაფერი სამშობლოს ვანაცვალოთ, რომ მისს უკვდავებაში ჩვენც,---წუთი სოფლის სტუმრები,—უკვდავნი. ვიყვნეთ.

სანდრო მაისურაძისა და მის გმირ თანამოსაგრეთა საფლავი არის ის საძირკველი ის ქვითკირივით დადუღაბებული საფუძველი, რომელზედაც თამამად შეგვიძლია აღვნიშნოთ სამშობლოს თავისუფლების, მის საზღვრების ზღუდე—კედლები.. მოგეხსენებათ, რომ ,,თუ საძირკველი დანგრეულია, მაშინ კედლების აშენებისთვის ყოველი შრომა დაკარგულია''.

მაშ, დღეს ამ გმირთა საფლავი ,,ნაძალადევში'' უნდა ვაღვიაროთ სიმტკიცის წინადათ და გამომხატველად. თვით ამ გმირთა .,საძმო სასაფლაო'' ნ ა ძ ა ლ ა დ ე ვ შ ი,—ესეც კი ჩვენი თავისუფლების სიმბოლოა. ,,ნაძალადევში'' ისტორიულ სახელად ეწოდება ჩვენი დედა ქალაქის ერთ განაპირა კუთხეს, რომელიც ძ ა ლ ი თ გამოჰგლიჯეს ჩვენმა მუშებმა, ჩვენმა მშრომელმა დემოკრატიამ, ტფილისის სომხის პლუტოკრატიას ხელიდგან. ამ უკანასკნელმა გამოჰხრა, გამოსწოვა და გამოჰფიტა ჩვენი ერის ნივთიერი კეთილდღეობა, სოფლად თუ ქალაქად, ამ ჩვენს დედაქალაქშიაც კი. ამიტომ ჩვენი ქართველობა გაღარიბებულ გაღატაკებული, გაიხიყა ქალაქის განაპირებზე ,,ნაძალადევში'' განსაკუთრებით. აქედგანაც ერეკებოდა მათ სომხის პლუტოკრატია, მაგრამ პირველი მედგარი ბრძოლა ჩვენმა მუშებმა გადიხადეს აქ, აქ მოიდგეს მათ ფეხი, აქ ჩაუყარეს მათ საძირკველი ჩვენი დედაქალაქის და მასთან ერთად თავისუფალ საქართველოს იდეას.

ეს ,,საძმო სასაფლაო'' ამიერიდგან თავს დასცქერის ჩვენს დედაქალაქს. ამ სასაფლაოებიდგან, ღამის გუშაგის სხივებზე—აღიმართებიან სანდრო მაისურაძის დ მისთანათა უკვდავი სულნი. ესენი ისევ თავს შემოგვევლებიან, საყვარელნო, გაგვამხნევებენ, გაგვაფხზლებენ, გაგვაერთიანებენ ქვეყნისათვის უანგარო, თავდადებულ სამსახურისთვის. ამათ გმირულად დაღუპვამ აახმაურა კიდეც მთელი საქართველო. გრგვინამს ჩვენი ერის რისხვა კიდით-კიდემდე, იარაღში სხდება მთელი ერი. ირაზმება და მიდის ის, რათა შეასრულოს თვისი ისტორიულ სახის აღდგენა, რათა დაიცვას მთლიანი საქართველო მისს გუნებრივი და კუთვნილ საზღვრებში.

დღეს დიადი, იშვიათი სანახავები უნდა ვიხილოთ: ოცდა თორმეტი კუბო სამშობლოსათვის თავდადებულთა ერთად გამწკრივებული წარემართვის საძმო სასაფლაოზე ნაძალადევში დასაკრძალავად. ეს არა ჩვეულებრივი მამულიშვილური განცდაა, ეს დაუვიწყარი დ წარუხოცელი სურათია ჩვენს ეროვნულ გამოფხიზლებაში. საქართველომ უნდა იცნოს თვის მტერ-მოყვარენი. დეე, იცოდნენ მათ, რომ საქართველო სახელსწიფოა, მასში მუხანათებს და მოღალატეებს აღარ ექნებათ...

დღევანდელი განცდა ჩვენ, საყვარელნო, რომ ეს გმირთა საფლავი არას დროს არ დავივიწყოთ; განვაგრძოთ. დავასრულოთ ის წმინდა საქმე, რისთვისაც სანდრო მაისურაძემ და მისთანათა თავი დასდვეს.

აქ უნდა მოვიდეთ და გამარჯვებულ საქართველოს სახელით ამათაც ჩავსძახოთ: ,, გაიმარჯვა საქართველომ'', კურთხეულ იყოს თქვენი სახელი აწდა უკუნისამდე. ამინ.

დეკ. ნ. თალაკვაძე

განახლებული სიცოცხლე

რ ო მ ა ნ ი

ქართველ-სომეხთა ომიდან

[ლ. გუდიაშვილის ნახატებით]

(გაგრძელება. იხ. თ. და ც. № 7)

ამასთანავე წარმოიდგინა სომეხთა უპურმარილობა: საქართველოს რესპუბლიკა რამდენიმე ათას სომეხს ინახავს, როცა თვითონაც უჭირს... მოიგონა ოსმალთა შემოსევის დროს საქართველოს ჯავშნოსანთა უფროსმა ვ. გოგვაძემ რამდენიმე ათასი ბავშვი და ქალი სიკვდილს რო გადაარჩინა, რომლებიც მთელი თვეობით ბალახით იკვებებოდნენ, ქალაქს წაიყვანა და საზრდო გაუჩინა... მოაგონდა და გული ზიზღით აღევსო: „ნუ თუ ეს ის ხალხია, რომელმაც არასოდეს სიკეთის დანახვა არ იცის და პურმარილისა არაფერი სწამსო?!“

ყოველივე ეს ფიქრი ერთი მეორეს გადაეხვლართა, მაგრამ გენერალს მოსაზრება-კი არ დაუკარგავს... ვითარცა გამობრძმედილმა სარდალმა, შესაფერი განკარგულებანი გასცა, ყოველივე მთავრობას აცნობა და ამავე დროს სასწრაფოდ გამოიწვია ჯავშნოსანი მატარებელითურ ვალოდი გოგვაძე, ეს რევოლიუციის პირველი მხედრი. ჯავშნოსანი, სომეხ-თათართაგან შაითან-მაშინად და დემონად აღიარებული, უებარი სახსარია ბრბოთა გასაფანტავადო...

—მაშ ასე. მეგობარო, უთხრა გენერალმა ქართველ მწერალს: აი, არა სოციალისტებთან სოციალისტურად მოქცევას რა შედეგი მოსდევს!..

—როგორ, ნუ თუ საიმისო მოხდება რამე?

—ეს ამბავი უომრად არ გათავდება.

—მე-კი სულ სხვა მეგონა...

—როგორც ყოველ ჩვენს ს ო ც ი ა ლ ი ს ტ ა მ ხ ა ნ ა გ ს,..

—დიახ... მერე რას მოიგებენ?

—სომხები?—ჰაი-ჰუის ხომ ასტეხენ და მაგათ მეტიც არ უნდათ... მაგრამ თუ ჩვენმა ჯარმა ბათუმის ამბავი აქაც გაიმეორა და სირცხვილი გვაჭამა, მაშინ მშვიდობით ქართველთა ქებულო გმირობავ!..

—ნუმც იქნების ეგე!...

—ვინ უწყის..

—შულავერ-დალით-ხაჩინს ვერ ვუწევთ?—იკითხა მცირეს სიჩუმის შემდეგ.

—ახლა? ძლიერ საეჭვოა ამათ შესახებაც მაქვს არა საიმედო ცნობები..' იქაური ტერტერა..'

—რა, ტერტერა?—იკითხა უცებ ქართველმა მწერალმა.

—რაზე გაიოცეთ, იცნობთ?

—დიახ, მას ქალი ჰყავს...

—ოჰ, ქალი-კი არა ქაჯი... ორივე საღჩობელის ღირსია..

—მაშ ვერა ვნახავთ?

შეეკითხა კვლავ გულნაკბენი ქართველი მწერალი,

—ვერა...

ქართველ მწერალს ისე აერია აზრები, რომ ბოლოს თავისივე სიტყვებისა შერცხვა.'. ,,აქ საშამულეომი იწყება და რა დროს ქალიაო?'' ამას ეუბნებოდა გონება, გულში კი რაღაცა გველივით წინააღმდეგს უსისინებდა...

ქართველ მწერალს ყოველივე ნახულ-მოსმენილმა გულზე შხამი დაანთხია. და გამტკნარებული გამოემშვიდობა მწერალს.

თბილისში რომ ჩამოვიდა, რაც ბორჩალოში განიცადა ამხანაგ-მეგობართ უამბო. ბევრმა ეჭვის თვალით შეხედა ქართველი მწერლის მონათხრობს: შოვინისტად ხომ არ გადიქცა,—რასაც კაცუჭამია გაზეთები ავრცელებენ, ესეც იმავეს იმეორებსო. ერთმა მოწინავე ქართველმა მუშამ ხომ სულ განზე დაიჭირა საქმე: „ამხანაგო მაგი ნამდვილი პროვოკაცია, ტეტიურად გავრცელებულიო!'' და ამხანაგთ შორისაც ხმა გაუგდო—ამ კაცს ტვინი გადაჰბრუნებია და ცოტა უფრთხილდითო. არა ნაკლებ ურჩობდენ სომეხთა მოღვაწენი, რომელთაც ქართველ-სომეხთა ვითომდა ერთობისა და ძმობის-განსამტკიცებლად სადამოც კი გამართეს.

შეურაცხყოფილი ქართველი მწერალი საქმის ასე დატრიალებით გაოგნდა: თვით ცამდე მართალი, ყოველივეს თვალით მნახველი და ყურით მომსმენელი მტყუანი გამოჰყავდათ... მამულისადმი მოვალეობა ერთს აკისრებდა, გული-კი მამულის მტრის ქალთან მოუხმობდა შესაერთებლად..'

და ასე გაოგნებულს სამშობლოს მომავალი ბინდბუნდში გამოხვეული ეჩვენებოდა..-

—სამშობლო ჩემო, ნუ თუ შენი შვილი შენს წყლულებს ვერ იცნობს, ნუ თუ კვლავ სისხლის კალოდ გადიქცევი და მოწინავე დემოკრატიის ოცნებანი სისხლში ჩაიხრჩობა?—წარმოსთქვა და ბოლოს გაიფიქრა ნუ თუ საქმე ისე აიწყ—დაიწეწება, რომ ჩემს შავთვალა-ტყის შველს თვალს ვეღარ დავკრავ?.-

(გაგძელება იქნება შემდეგ ნომერში)

ლეკური ხალხური სიმღერა

(გაგონილი ქართულად სოფ. ბელოქანში)

მე მოვსულვარ, მე მოვსულვარ,
შაირი მოგითვალო
არ მოვსულვარ, არ მოვსულვარ,
ნახირი დაგითვალო.

ჰეი, ჰეი ჭრელ ქუდა,
ჰეი, ჰეი ჭრელ ქუდა.
ჰეი, ჰეი ჭრელ თვალა,
მე შენ თავს მანაცვალა.

მე მოვსულვარ, მე მოვსულვარ
გიყურო, ჩემო მწველო;
არ მოვსულვარ, არ მოვსულვარ,
რომ თხები დაგიწველო.

ჰეი, ჰეი ჭრელ თვალა,
ჰეი, ჰეი ჭრელ თვალა,
ჰეი, ჰეი ჭრელ ქუდავ
შენთან მამყოფა მუდამ.

მ. ველისციხელი

გრ. საქარიქედელი
(გრ. მაჭავარიანი)

გაზ. „საქართველოს რესპუბლიკის" მდივანი, ყოფილი სახალხო მასწავლებელი, მწერალი. 10-წელია რაც თანამშრომლობს სხვა და სხვა პერიოდულ გამოცემებში [„ალიონი", „განათლება" „თეატრი და ცხოვრება", „ბათუმის გაზეთი" და სხ.] გადაკეთა პიესად „მოსე მწერალი" ე. ნინოშვილის მოთხრობიდან, რომელიც ჩვენ ჟურნალში დაიბეჭდა; დაწერილი აქვს. ჯერ გამოუქვეყნებელი ორიგინალური პიესებიც.

კუდიანობის მსხვერპლი

პიესა ორ მოქმედებად

დავ. კლდიაშვილის მოთხრობა „მსხვერპლიდან" გადმოკეთებული **გრ. საქარიქედელის** მიერ.

მ ო მ ქ მ ე დ ნ ი.

1) **ფეფენა**—55 წლისა
2] **ნიკა**—შვილი მისი—27 წლისა
3) **მარინე**—ცოლი ნიკასი 21 წ.
4) **ონისიმე ფოცხვერაძე**—ბიძა ნიკასი 45 წ.
5) **სოფიო**—ცოლი მისი 38 წ.
6) **მარკოზა ხმელაძე**—ბიძა ნიკასი 45 წ.
7) **ესმა**—ცოლი მისი 38 წ.
8) **ვასილ საიქიოძე**
9) **მაკა**
10) **ღებრო** მეზობელი ქალები
11) **პილასი**
12 **დავით კარგდულაძე**

მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა პ ი რ ვ ე ლ ი

(სცენა: იმერული გლეხის სამზარეულო: შუა ცეცხლი, მარცხნივ თარო; საჭირო ავეჯეულობით, მარჯვნივ ტახტი, ორი ტაბურეტკა, ცეცხლთან ახლოს სამფეხა სკამი)

1

(კულისებში მოსჩანს მარინე ჩაფით მხარზე, შეხვდება დავით კარგდულაძე. მოსჩანს ფეფენა, რომელიც მარინეს და დავითის შეხვედრას უთვალთვალებს)

(კულისებიდან დავითი) სალამო მშვიდობისა, ბატონო მარინე. (მარინე მორცხვად თავს უკრავს) ვინ გაკადრა ბოშო შენ წყალაზე გამოგზავნა, ისიც ახალ პატარძალს, როგორ გიკადრება! წყალი იმ შენ ქმარს ან შენ იმ ტარტაროზ დედამთილს ვერ მოატანიე? (მარინე ყურადღებას არ აქცევს, მიეშურება, დავითი წინ ეღობება) რას გაწითლდი შე ქალო, კაცის მჭამელი ხომ არა ვარ. ყოველ დღე თქვენსას დავიარები და ამდენ ხანს ვერ შემეჩვიე კიდევ. რატომ იცით გლეხი კაცის ქალებმა ასე გვიან, გვიან შეჩვევა კაცის?.. აი შეხედე ჩვენ აზნაურებისა და თავადების ქალებს: ერთს რომ გაიცნობ მერე მორჩა... (მარინე ყურადღებას არ აქცევს შეშინებული გამოდის სცენაზედ ისმის დავითის ხმა:) მარინე, იცოდე კვირას მოვალო თქვენსას და კარგი მასპინძელი დამხვდი როგორც შეჰფერის ახალ პატარძალს. (მარინე ჩაფს სდგამს, ცეცხლს უკეთებს, მივა თაროსთან და დაუწყებს დაფქვილს ცრას.)

2

შ ე მ ო დ ი ს ნ ი კ ა

ნიკას (მხარზედ ხურჯინი ჰკიდია, დაღლილობა ეტყობა) ოხ! რა დავიღალე ეს ოხერი.

მარინე: (მივა ნიკასთან და ხურჯინს ჩამოართმევს,) ბევრი ხალხი იყო დღეს პარასკეობაზე?

ნიკა: ხალხი ბევრი იყო, მაგრამ ყველაფერის იაფობა იყო.

მარ. როგორ გაჰყიდე ის სიმინდი, ან ღომში რამდენი მოგცეს, წიწილებში თუ აიღე რამე?

ნიკა: როგორც დამარიგე, ყველაფერი ისე გავყიდე არც მეტი არც ნაკლები ამიღია.

მარ. მადლობა ღმერთს! ჩემი ბაღდადის ყიდვა ხომ არ დაგვიწყნია (ხურჯინში ჩასჩხრეკს).

ნიკა: ბაღდადი ორგან—სამგან ვიკითხე, მაგრამ შენ რომ დამაბარე ისეთი ვერსად ვიშოვე,

მარ: ვერც თეთრი იშოვე, ვერც ცის ფერი, არც ფოჩიანი იყო დავ ჯერო?!. შენ თუ არ შეგეძლო ყიდვა, დღეს ჩვენებურები ცოტა იქნებოდა ბაზრობაზე, ვერავის შეხვეწე გეყიდებდა. (მოწყენილი ისევ თაროს უბრუნდება და განაგრძობს მჭადის კეთებას)

3

ი გ ი ნ ი ვ ე და ფ ე ფ ე ნ ა

ფეფენა: (აწჩხლად) ფულები აღარ გრჩევათ ქალბატონო, ფულები ზანდუკში?!

მარ: სახლში მოსატან ფულისთვის, ბატონო სიმინდე შალი და ოთხი ახალი ქოთანი გვეტანე, ბაღდადს მარტო ღომის ფასი მიყიდდა... ყველას ახურავს თითო ბაღდადი, მე კი უბრალო თავსაფრით დავიარები ეკლესიაში, მარტო მრცხვენია.

ფეფე. (გაჯავრებული,) ათასჯერ მითქვამს

შენ თვის-სხვისი წამხედურობა შენი საქმე არ არის, არა ჩვენ არას გვარგებს, ქალბატონო, არა! (მიუბრუნდება ნიკას) შენ რა ქენი, ვაჟბატონო, ყველაფერი გაყიდე?

ნიკა: (თავს უქნევს.) ვახშამს დაუჩქარეთ მე დაღლილი ვარ, ცოტას წავიძინებ (წვება.)

ფეფე. (მარინეს) პრანჭვა-გრეხვას თავი დაანებეთქვა!.. რა დროს შენი კოპწიობაა... ვის ეპრანჭები მითხარი ერთი ქმარი გყავს იმას შორაწონე შენი თავი... ამ სხვებზედ რომ თვალი მიგირბის.

მარ. ვის სხვას ვეპრანჭები, ბატონო, ვის ვეპრანჭები, მითხარით მაინც, რომ ყოველ დღე მაგას მეუბნებით!

ფეფე. სუ, სუ, გაჩუმდი ხმა გაიკმინდო შე უსირცხვილო შენ, ვითომ არ იცის, ანგელოზია?!

მარ. აბა, რა ვქნა ღმერთმანი? ამ ტყვილ უბრალოდ შეწამებამ გული მომიკლა!

ფეფე. (დაცინვით) ტყვილა უბრალოდ?! ჰმ! ტყვილა უბრალოდ! გული მომყხარჩა ჩემო ქალბატონო, გული გესმის.

მარ. (მწარედ, აღელდება მასაც ეტყობა) რა ქენი ასეთი? მითხარით მაინ, დავაშავე?

ფეფე. ეგ თქვენი ახლი განათლება რა მინდა მე, არა, არა მეთქი, გეიგონე ჩემი, ნუ იცი ყოველ კაცთან, შინაურად ლაქლაქი, დაურიდებლად ყბედობა, არ შეგფერის ეგრე ცუნდრუკი და კისკისი. არა, არა, მე ვიცი რაც ბოლო მოჰყვება მაგისთანა თავისუფლებას.

მარ. (ტირილით) მე აღარავის ვცემ ხმას, ყველას ჩამოვეთხოვე... სულ მუნჯად ხომ ვერ გადვიქცევი, რა ვქნა?

ფეფე. ყველას ჩამოეთხოვე, ყველას ჩამოეთხოვე ხმას აღარავის სცემ? აბა ის გაქუცული აზნაური დავითი რას დაწანწალებს ჩემს სახლში? რა უნდა კარუგდელაძეს ჩემს ოჯახში? აა? მანამდეს როდის ყოფილა ის ამ ჩვენს მიდამოზე მოსიარულე?!. ასე ჩამოეთხოვე ყველას?

მარ. ბატონო მე ვერ ვეტყვი ვერაფერს იმ ადამიანს, თქვენ უფროსი ბრძანდებით... თუ გწყინთ მისი აქ მოსვლა, დაითხოვეთ და ის იქნება... მე რა ბრალი უნდა მედებოდეს?!

ფეფე. მე დევითხოვო, თუ შენ უნდა დეითხოვო რომ დაგდევს უკან ვაყაჲავით, კიდევაც გიხარია რომ აზნაურშვილი გეტორღიალება იცოდე რომ ოჯახი გამილანძღო, რომ სირცხვილი მაჭამო ცოცხალი ვერ გადამირჩები, კბილებით დაგგლეჯავ, შენს ხორცს ძაღლებს შევაჭმევ... (უფრო ანჩხლად) შენისთანა გომბიოს თავზე ლაფი როგორ დავასხმევიო, ღმერთო მომკალი; შენისთანა გომბიომ რავა გამიხადოს ჩემი ოჯახი ქვეყნის სასაცილოდ (მარინე გაკვირვებით მისჩერებია) რა გამოგიყვლეპია ეს დასამსები თვალები. (შეუტევს) შენ გეუბნები შე საწყალ (?)... სიკვდილე (მივა ნიკასთან) რაზედ მომითრიე ეს ჩემი სისხლის მძელი, შე სულელო, შე უტვინო

ნიკა. (შეშინებული წამოვარდება ტახტიდან) რა ქნა მაგ შეჩვენებულმა, ჰა? რა ქნა, რა?

ფეფე. რა ქნა? ჰკითხე, ჰკითხე. თვითონ მოგახსენებს მაგას, ხომ არაფრის რცხვენია?.. შარა გზაში რომ ძროხა დედაკაცი საარშიყოდ გამოდგება იმას რაღასი რცხვენია! სულ დეივიწყე შე შეჩვენებულო სირცხვილი? სინდისის აღარა შეგრჩა ცოტაოდენი მაინც მაგ გარყვნილებაში?.. ისიც აღარ იფიქრე, რომ მაგ შარა გზაზე ვინმე დაგინახავდათ? თუ აღარც კი ერიდები ვისმეს? ჰმ. რასაკვირველია ამ ღვთის გლახას წუწკი აზნაურშვილი დავითი სჯობია, რასაკვირველია, რასაკვირველია! მარა მე რას მიპირებ? აჰ, შე გარყვნილო შე უტიფარო?

მარ. (მოთმინებიდან გამოსული) გაჩუმდი!.. გაჩუმდი! კმარა; კმარა... ტყვილია, ცილის წამება, არ შეფერის შენი ხნის ადამიანს... დავით კარუგდელიძესთან მე არავითარი საქმე არა მაქვს მართალია დღეს წყალი რომ მომქონდა გზაში გადამიდგა, ლაპარაკი დამიწყო, მაგრამ მე მისთვის პასუხი არ გამიცია...

ფეფე. ვიცი, ვიცი, ქალბატონო რაც ხმა არ გაგიცია, მესმოდა კვირისთვის რომ დაიბარე შე გარყვნილო, შე არა წმინდა.

მარ არა წმინდა არ იყვე კუდიანიც არ იქნებოდი:

ნიკა. (წამოვარდება ტახტიდან და მარინეს შეუტევს) ვის უბედავ შენ, ვის უბედავ, ჰა! ვის უბედავ?

მარ იქით შე ღვთის გლახა, ახლოს არ მომეკარო.

ფეფე. (მარინეს შეუტევს ჯოხით) გარყვნილო, აა! რასკაპი სხვას აპა რას იტყვი?

მარ. (გაკაპასებული მივარდება ფეფეს ჯოხს წაართმევს, წააქცევს და ორ სამ წიხლს ჩაჰკრავს; გაქცევას აპირებს) უიმე მიშველეთ მომკლავენ.

ნიკა. (მარინეს ფეხებში ხვამს ესვრის) სად მიხვალ შე შეჩვენებულო, გაჩერდი თორემ მოგკალი ეს არის.

4

იგინივე და ონისიმე და სოფო.

ონისიმე, (მარინეს მოხვევს ხელს) ბიჭო, რა ღმერთი გიწყრებათ რა ავი ზნე გივლისთ, აღარ გვრცხვენიათ მაინც ქვეყნის. მარინეს კივილი შემოგვესმა, გვეგონა სულ ყველა მკვდარი იყავით. რა ღმერთის გაწყრომაა ბიჭო თქვენს თავზედ?!.

გაგრძელება შემდეგ ნომერში

გრ. საქარიქედელი

შვილოსნის მსხვერპლი

ერთს თბილსა და საამო გაზაფხულის დილას ბუნება პატარძალსავით მოკაზმულიყო და თვისი ნეტარებით გატაცებული მეჯლისობდა:

კვირა დღე იყო. სოფელ მწვანისნში ქვრივი ფოფოდია პელაგიას კარზე მთელი უბნის ქალებს მოეყარათ თავი და ჩურჩულით გაჰქონდათ:

—გაიგეთ, ქალებო, რა უბედურება მოუვიდა წუხელის გაღმა უბანში საცოდავს ბურანაანთ თევდორეს ცოლს, ელენეს,—დაიწყო ერთმა შუახნის მანდილოსანმა, რომელიც აქამდის დაფიქრებული იჯდა.

—რა, ქა, რა მოუვიდა? იკითხეს მოუთმენლად აქეთ-იქიდან.

—ის თქვენ მტერს და ქალობის დამაწყევარს, რაც იმას მოუვიდა, უპასუხა აღელვებულმა ფოფოდიამ.

—ქალო, რა-მოხდა, არ იტყვი? ჰკითხა ერთმა ახალგაზდა ქალმა და ცნობისმოყვარეობით შეპყრობილი გვერდზე მოუჯდა.

—თევდორეს სახლში,—დაიწყო ფოფოდიამ, არაჩვეულებრივი სამხიარულო იყო. თევდორეს ცოლი, ელენე, მშობიარე იყო პირველ შვილზე, მოწვეული ჰყავდათ ნათესაობა და მთელი მეზობლები. თევდორეს საუკეთესო ქვევრი მოეხადნა,—თუ ვაჟიშვილი მეყოლება და ჩემი სახლის ჭერი ვაჟის ხმას გაიგონებს, ისეთ ძეობასა და ნათლობას გადავიხდი, რომ დიდხანს ახსოვდეთ ჩემი მასპინძლობაო.

ბურანაშვილის სახლში თითქმის შუაღამემდის დროს გატარება იყო. ხან-გამოშვებით მოისმოდა მშვენიერი სიმღერა, ყმაწვილი ქალების ოხუნჯობა და მხიარული კისკისი. ელენეს დედას სიდონიას კი გულზე სვდა-ვარამი შემოსწოლოდა, რადგანაც წინასწარ გრძნობით იყო შეპყრობილი, იგი თავს დასტრიალებდა შვილს.

—ღვთის მშობელო დედავ, შენ გადამირჩინე, ჩემი ერთად ერთი შვილი, ელენე, ევედრებოდა იგი ღმერთს მუხლმოდრეკილი და ჩუმათ ქვითინებდა.

მართლაც ელენე მეტად გაჭირვებულ მდგომარეობაში იყო. საბრალო, თითონაც გრძნობდა ამას. ენანებოდა თავისი სიყმაწვილე, სახლ-კარი, ქმარი, რომლის სიყვარულით ჯერ ვერც კი გამაძღარიყო, ენანებოდა ავადმყოფი უძლური დედა, რომელიც მისი სიკვდილის შემდეგ უნდა დარჩენილიყო სრულიად უპატრონოდ და უნუგეშოდ.

როდესაც დაატყვეს, რომ მშობიარეს ალარა ეშველარა, მიმართეს სოფლის ყველა ბებიას. ბევრი აწვალეს ბებიებმა საწყალი ქალი, მაგრამ შველით კი ვერც ერთმა ვერ უშველა. ზოგი გაიძახოდა: ტყუპიაო, ზოგი: მკვდარი ბავშვიაო, ერთი ერთ მიზეზს ასახელებდა, მეორე მეორეს, ქალის მდგომარეობა კი უფრო ძნელდებოდა. მე ვგრძნობდი, თუ რა განსაცდელში იყო მშობიარე და ამიტომაც ვურჩიე დაეთხოვათ სოფლის ბებიები და რაც შეიძლება საჩქაროდ მოეწვიათ მახლობელ დაბიდან ექიმი, ან ნასწავლი ბებია.

ჩემი რჩევა ყველამ საწყენად მიიღო. ყველას სახეზე უკმაყოფილება დაეტყო. ერთმა კიდეც გამაგონა: არა, მაგ არა მკითხეს, ნეტა რა სჯის, რა ალაპარაკებს, ვითომ მაგას ჩვენზე მეტი ესმის და გული შესტკივა? ზოგი ადამიანი რო დაბერდება, ჭკუა გამოელევა. ერთი ჰკითხე, ქალო, ჩვენ მამა-პაპას თუ ნასწავლი ექიმები და ბებიები არ მოუყვანიათ, ვითომ რა დაუშავდათ: შვილებსაც კარგად აშობინებდნენ და ზრდიდნენ კიდეცა. თუ შეეძლო რამე, რატომ თავის რძალს არ უშველა, ხომ ნასწავლი ბებიაცა და ექიმიცა ჰყავდა? ასე ამბობდა მაგისი რძალი ნინო, ბევრი შვილები რად მინდა. დროს გატარებას მოვაკლდები, სულ სახლში უნდა ვიჯდე და იმათ გაზრდასა და ლოლიაობას მოვუნდეო. ძალიათი თურმე წამლებით ოთხჯერ-ხუთჯერ მუცელი წაიხდინა, სისხლით დაიცალა, ისე დასუსტდა, ისე დასუსტდა, რომ ბოლოს თითონაც თან გადაჰყვა. როცა სული გაუწარდა საწყალს, სტიროდა და ყველას ეხვეწებოდა: მიშველეთ, სიკვდილისაგან დამიხსენითო... ჩვენ ღვთის განგებას მივენდოთ, უიმისოთ არაფერი არ მოხდება, კაცს ის უნდა გადახდეს რაც შუბლზე უწერიაო.

მეტი ღონე არ იყო, ძალა უნებურად უნდა დავმორჩილებოდი იმ ხალხს ამის შემდეგ მშობიარე ქალს აღარ მოვცილებივარ. მე ურჩიე ელენეს დედას, ყველანი დაეთხოვა სახლიდან, ერთი ორი ადამიანის გარდა, რადგანაც ხმაურობა მშობიარეს აწუხებდა. ვთხოვე დაეტოვებინა აგრეთვე ერთი შინაური ბებიაც, რომელიც სხვა ბებიებზე გამოცდილი და ცოტაოდნად შეგნებულიც იყო, მაგრამ შენც არ მოჰკვდე: სახლიდან ფეხი არავინ მოიცვალა, ყველამ ასე სთქვა,—ჩვენ მაგას რას დაუშლითო,—ნათქვამია: გაჭირვებაში ადამიანი ადამიანის წამალიაო.

შუაღამე გადასული იყო. ძალზე მისუსტებულს და მიხრწნილ ელენეს მწარე ტკივილების გამო აუვარდა საშინელი გულის ლონება, წუთი-წუთ გული უფერდებოდა, ბოლოს ხმა ჩაუწყდა, მიბინარდა.,,

დიდი და პატარა თავს შემოგვეხვია, უიმისოდაც ბნელსა და უჰაერო დარბაზში სულის მობრუნების გზა აღარ იყო. ყველა ეკითხებოდა ბებიას, გოგო იყოლა თუ ბიჭიო. იქვე კარებში გაჩერებული თევდორეც გულის, ფანცქალით ელოდა, ან ახლა ახარებდნენ მისი მეუღლის მშვიდობით განთავისუფლებას და ვაჟის შეძენას და ან ახლა. სამახარობლოც უკვე დამზადებული ჰქონდა. მე კი ცოცხალმკვდარი მშობიარე გულზე მყავდა მისვენებული, რადგან იმედ დაკარგული ბებია სასოწარკვეთილებაში იყო ჩავარდნილი და ამბობდა დროს უნდა უცადოთ.

მოთმ. ნებიდან გამოსულმა შეუტიე:

რა დაგმართვია დედაკაცო, რა გონება დაგიკარგავს, დროს რას უცდი, უშველე რამე, ხომ ხედავ ქალი ხელიდან გეცლება მეთქი.

ბებია მსწრაფლ გამოფხიზლდა, დაფაცურდა, საბრალო გრძნობა-მიხდილი ქალი ბევრი ანჯღრია, ბევრი სტანჯა, მაგრამ ამაოდ:-გვიანდა იყო.. მშობიარე ერთხანს გონს მოვიდა, მიშველეთო,—ამოილუღლუღა, ერთხელ კიდევ გაახილა მომაკვდავი თვალები, მწარეთ გააჟრჟოლა და გამოესალმა წუთისოფელს ახალგაზრდა, სიცოცხლით სავსე ელენე!

სიხარულის ნაცვლად თევდორეს სახლში ტირილისა და ვაი ვაგლახის ხმა ისმოდა, გამწარებული დედა თმასა და ლოყებს იგლეჯდა. ბოლოს უზომო მწუხარებისაგან გულ შემოყრილმა ძვირფასი შვილის უსიცოცხლო გვამზე სული დალია.

ასე დააბოლოვა ლაპარაკი თვალცრემლიანმა ფოფოდი მ. ამ ამბით შეწუხებული ქალები დაიშალნენ.

მარიამ წინამძღვრიშვილისა

მარცვლები

ვისაც თავის თავისა არ ეშინიან; არც სხვისა შიეშინდება.

*

ვისაც საკუთარი სინდისი არ ჰქენჯნის ვერც სხვის წინაშე შეცოდება შეაწუხებს.

*

ყველაზე დიდი მსაჯული ის არის ვინც ყოვლის უწინარეს თვის თავს განსჯის

*

თუ გინდა საყოველთაო სიყვარული მოიმკო ეცადე საყოველთაოდ სიყვარული სთესო.

*

ხელში რო ტალახიანი ჯოხი გეჭიროს სანამ სუფთას იპოვი არ გადააგდო

*

თუ ადამიანურ ცხოვრებას ეძებ, ნურც ნურავის იბატონებ, ნურც ნურვის ებატონები.

იოსებ არიმათიელი

მე კვლავ ვეძებ.

მე კვლავ ვეძებ საოცნებო,
ზურმუხტოვან ლამაზ მხარეს!
სადაც ყველა შვებას იგრძნობს,
სადაც ყველა გაიხარებს!..
არ ისვენებს სული ჩემი, დაჰქრის,
დაძრწის, ფრინავს ველად.
და იჩქარის უცხო ქვეყნის
სანახავად, სახილველად.
მას მოსწყინდა ამ მსოფლიოს
შური, გესლი, ბოროტება!
და მიილტვის სადაც იგი
მუდამ სცოცხლობს და არ კვდება;
სადაც ბრწყინავს ცის დიდება,
ყველას კოცნის მზის მარმაში.
სადაც ყველას ახალისებს
მზის ცეკვა და მზის თამაში,
ჰო და ვეძებ საოცნებო
ზურმუხტოვან ლამაზ მხარეს!
სადაც სული შვებას იგრძნობს,
სადაც ყველა გაიხარებს!..

დ. ჭანჭათელი

უნძრახი ხალხი

ყველას აქვს ბუდე, ჰყავს მოკავშირე, მხრის დამჭერი, ქართველ ხელოვანს კი არა...

ის, ვინც მარად სხვას უყვარს შეკავშირებისკენ; საერთო ძალღონით ცხოვრების გაუმჯობესობისაკენ; თვით ეს მოყვარი შეუკავშირებელია...

განსაკუთრებით მწერალია ასე დაწიხლული...

მართალია არის ჩვენში მსახიობთა კავშირი, მწერალთა კავშირი, კიდევ.. მაგრამ ყველა ეს უბრალო ფახიფუხია... მათ არა თუ ფართე საზოგადოება არ იცნობს; არამედ თვითონაც კი არ იცნობენ ერთმანეთს.

მაისის 19 შიო არაგვისპირელის სამწერლო მოღვაწეობის 30 წ. შესრულების ,,იუბილეზე'' ერთი ამბის მოწმე შევიქმენ: საგანგებო სტუმართა შორის სცენაზე ორი ხნიერი სახე შევნიშნე,—კაცი და მანდილოსანი. ორივე წინ ისხდენ, ვითარც უნძრახნი. მცირე ხნის შემდეგ წამოიწია ძველი მოციქულებრივი სახე და ქალარა-მოსილ მანდილოსანს ხელი გაუწოდა:

—ვასო ბარნოვი გახლავართ!—უთხრა.

—ანასტასია ერისთავ-ხოშტარიასი!—მიუგო მანდილოსანმა და ხელი გაუწოდა.

მერე საუბარს გაერთნენ.

მე ცივი წყალი გადამესხა.

ღმერთო ჩემო, ვასო ბარნოვი 30 წელიწადია რაც მწერლობს; ანასტასია 25 წელიწადი და დღემდე პირად ურთიერთნი არა სცნობიათ. მაშ როგორღა გინდათ, ფართო საზოგადოება იცნობდეს ჩვენს მწერლებს და აფასებდეს კიდეც.

აკი არც დააფასეს... შიო არაგვისპირელმა, 30 წ. იშრომა და... თვით მწერლებიც კი არ დაესწრენ ამ საღამოს!

საწყალი ქართველი მწერალი, საწყალი ქართველი ხელოვანი! ნეტავ როდემდის იქნება ასე უნძრახად ერთი მეორესთან და საზოგადოებასთან? ნეტავ როდემდის ვიქნებით უფხო და უნიათო ბაქიბუქია კავშირების მოიმედენი?..

ექიმი შტოკმანი

წვრილი ამბები

არჩილ მაჭავარიანმა დასწერა ახალი დრამა-პოემა ;;პრომეთე!! სამს სურათად, რომელშიაც შეტანილია სიყვარულის ელემენტიც (პრომეთეს და რენოსი).

;,აბესალომ და ეთერის„ —ლიბრეტოს ავტორი პეტრე მირიანიშვილი სწერს **ახალ საოპერო ლიბრეტოს**, დუტუ მეგრელისა და არჩილ მაჭავარიანის პოემების (პრომეთეზე) მიხედვით. ოპერაში შეტანილი იქმნება სიყვარულის ელემენტიც (არჩ. მაჭავარიანის შემოქმედებით). ოპერას დასწერს ზ. ფალიაშვილი.

მომღერალი ვარდენ ლორდქიფანიძე მომავალ სეზონისათვის ბაქოს სახელმწიფო საოპერო დასში.

ავქ. აბესაძ მ დასწერა ახალი წიგნი ,,სამშობლოს გმირები'', ჯარში და ხალხში საკითხავი.

თელავის კლუბში კვირაობით იმართება საოჯახო-საბავშო საღამოები და სამშაბათობით წარმოდგენები, ადგილობრივი სცენის მოყვარეთა მიერ არ. ციხისთოვის თაოსნობით.

მხატვარ ვალ. სიდ.—ერისთავს დაუმზადებია ჰადრაკის ახალი კოჭები: ქართველები და ლეკები, ქართველი მეფე-დედოფალი და საქართველოს ციხე-ბურჯი. როგორც შევიტყეთ, მხატვარი ერთ ერთ გამოფენაზე გამოჰფენს ამ თავის ახალ ნაწარმოებთ.

ჩვენი ახალგაზრდა მხატვარი ვ. ს.—ერისთავი ამ ჟამად თელავში მუშაობს საკუთარ სტუდიაში, სხვათა შორის დაუხატავს: თამარის დროშა გაშალეს (ლაშქარი დიდუბის მოედანზე თამარი ამალით, დროშით), კახეთის ამბოხება—ალექსანდრე ჩოლოყაშვილი ხირსის ციხესთან თავის მეომრებით, დიმიტრი თავდადებული (თავმოსაკვეთად განმზადებული ჯალათის წინაშე), თუშები მთაში, პატარა კახი გივთან (კახი პირველად ხმალს უსინჯავს ფხას), ბელადების შებრძოლება, კომპ. ნ. სულხანიშვილი, ქართველი ჯარის სხვა და სხვა ნაწილების ტანისამოსის ესკიზები, ქართ. ზღაპრები და სხ.

თეატრი და ცხოვრების საღამო თელავში მკათათვის 1 არჩილ ციხისთოვის თაოსნობით გაიმართა. ხელოვნებასა და ცხოვრებაზე სიტყვა წარმოსთქვა იოსებ იმედაშვილმა, ადგილობრივ ძალთა მიერ წარმოდგენილ იქმნა ს ერთაწმინდელის „ჯაშუში" და ან. ჩეხოვის „დათვი''. მონაწილეობდენ ელ. რუისპირელი, ს. დ.—ერისთავის პატარა ბავშვი (7 წ. მხატვარ ვ. ს.—ერისთავის და]. თინა გოგნიაშვილი, არ. ციხისთოვი, მოწაფე № 8. ახოსპირელი, კალესნიკი და სხ. საკრებულო. საზოგადოებით გაჭედილი იყო. მონაწილენი დამსწრეთ მხურვალე ტაშით დააჯილდოვეს. როგორც თელავის საკრებულომ [მამასახლისთა საბჭომ), ისევე თელავის სცენის მოყვარეებმა და საზოგადოებამ, მასთან საღამოს გამმართველმა არ. ციხისთოვმა დიდი თანაგრძნობა და დახმარება აღმოუჩინეს რედაქციას.—რედაქცია გულითად მადლობას უძღვნის ყველა ზემორე პირთ..,

მოგზაური დასი შალვა დადიანის თაოსნობით კახეთში მოგზაურობს. დასში ირიცხებიან: ელ. ჩერქეზიშვილი, ელო ანდრონიკაშვილი, ნინოშ, გ, ფრონისპირელი, ს. გუგუშვილი, ფანიაშვილი და სხ.

,,ახალგაზრდა ქართველი'' თელავის მოწაფეთა ყოველკვირეული სამხატვრო-სალიტერატურო გაზეთი, რომლის 12 ნომერი გამოვიდა, საზაფხულოდ შეჩერებულია. განახლდება შემოდგომიდან. მოწაფეთა წრეს განუზრახავს გამოცემის საქმე მკვიდრ ნიადაგზე დააყენოს.

,,საბავშო თეატრი''-ს საზოგადოება შეხდგა და თბილისისი თეატრებში რამდენიმე წარმოდგენა გამართ.ა ამ დღეებში დაბა-სოფლებისკენ მიემგზავრება.

თელავის სამაზრო ერობის გამგეობის სხდომაზე თიბათვის 25 მთავრობის რწმუნებულ ინსტრუქტორ ი. კოლელიშვილისა და თელავის ფოსტ-ტელეგრაფის კანტორის გამგეს არ. ციხისთავის თანადასწრებით გამომუშავდა გეგმა ფოსტა-ტელეგრაფის და ტელოფონის ხაზის 1 თელავის მაზრაში, რომლის განხორციელებსაც უკვე შეუდგა ივ. კოლელიშვილი. საჭიროა ყოველ მხრივი დახმარება როგორც ადგილობრივ-სოფლის მცხოვრებელთ ის მოხელეთგან რათ ეს ფრიად საჭირო და სასარგებლო საქმე დროით დავვირგვინდეს. ტელეგრაფი და ტელეფონი უნდგაია მართოს: ახალ სოფელში, ყვარელში, (ტელოგრაფი არის) შილდაში, ენისელში, ნაფარეულში, ფშაველში ალვანში, წინანდალში ვაჩნაძიანში, ახმეტაში, ქისტაურში, იყალთოში, ტელეგრაფი საბუე, რუისპირი, ოკამ, აკურა ურიათუბანი.

ტრ. რამიშვილმა დაასრულა ახალი კომედია ,,სტუმარ-მასპინძლობა''. დაწერილია ცოცხლად, აღებულია თანამედროვე ცხოვრებიდან, დამახასიათებელ სცენებით სავსე.

პავლე აკობია კვირას ივლ. 13 ქართულ კლუბში ლექცსას წაიკითხავს.

გარდაიცვალა ჩვენი თანამშრომელი მ. ლომიძე.

შეცდომის გასწორება. გასულ ნომერში 13 გვ. დ. ერისთავისა მოწერილი აქვს 1872—1891 უნდა იყოს 1847—1890.

შემოწირულება

,,თეატრი და ცხოვრების'' ფონდის გასაძლიერებლად მივიღეთ.

1 მღ. ერ. ფხალაძისგან 15 მან.
2 კოლა ქურდოვანიძისგან 25 მან.
3 თელავის საკრებულოდან 1376 მან.
4 თბილისის მეორე კომისარის მილიციონერთა შორის შეკრებილის გ. ბოლქვაძისა და შ. გომართელისაგან (შემომწ. სიას შემდეგ დავბ.) 1065 მ.

შემომწირველთ გულითად მადლობას ვუძღვნით რედ.

საცეკვაო სკოლა
ალექსიძისა

ვასწავლი ყოველგვარ ეროვნულ ცეკვას: ქართულს, ლეკურს, ნაურულს, ქისტურს, დაღისტნურ ლეკურს (ლოცვა შამილისა ხანჯლებით), უზუნდარას, რანგის, თარაქამას და სხვა.

გაკვეთილები: ორშაბათს და ხუთშაფათს.

ცნობილი მოცეკვავე ალექსიძე 3-6 საათამდე კვირა 11—2 საათამდე. მისამართი: მიხეილის პროს. № 136, ევროპული საცეკვაო სკოლა ინოჩენცისა.

რედაქტორ-გამომცემელი **იოსებ იმედაშვილი**